

Taxa postálá plátitá in num No. 30523/1934
Szerkesztőség és kiadóháza: Cluj, Str. Baron L. Pop
10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, fél-évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 2, negyedévre 6, fél-évre 12, egészévre 20 dollár. — Hirdetések díjazás szerint. — Az „UJ KELET” a transilvaniái és bánáti zsidóság egyetlen napilapja. Cikkjeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő, Re-
dactor responsabil-Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc. Administrator delegat si grant responsabil-Felelős igazgató: Schwartz Endre. Proprietar-tulajdonos: Fraternitas S. A. E. de Editura. Registrul publicatiilor periodice No. 43. Dos. 889. 1932. Tribunalul Cluj, Sectia III.
Kedd, augusztus 29.
1939—5699. Elul 14.
XXII. évfolyam, 194. szám.

Henderson átadta Hitlernek az angol kormány válaszát

A végső diplomáciai erőfeszítések útján

Mozgósított Hollandia. Ma délután összeül az angol parlament

Hitler és Daladier drámai jegyzékváltása

Párizs, aug. 28. (Rador) A francia miniszterelnökség vasárnap közleményt adott ki, amely szerint augusztus 25-ikén, délután fél órakor Hitler fogadta a berlini nagykövetet és megkérte, hogy üzenetet továbbítson Daladier miniszterelnökhez. Az üzenetben Hitler kijelenti, hogy nem tűrheti a jelenlegi lengyelországi helyzetet és sajnálja, ha a helyzet rendezése érdekében tett intézkedései következtében esetleg német és francia vér is ömölhet.

Daladier miniszterelnök azonnal válaszolt és többek között biztosította Hitlert arról, hogy mód van a Németország és Lengyelország közötti vita békés és közvetlen rendezésére. Kijelentette Daladier, hogy hajlandó

mindent megtenni ennek érdekében. Augusztus 26-ikán Hitler ismét fogadta Coulondre francia nagykövetet, aki kézbesítette Hitlernek Daladier levelét. A német kancellár kijelentette, hogy Daladier javaslatát nem fogadhatja el. Ezt a szóbeli választ vasárnap írásban is megerősítette a Bayer párizsi német ügyvivő által Daladiernak vasárnap délután átnyújtott válaszlévlél.

A fentebbi francia közléssel kapcsolatosan a német távirati iroda hétfőn nyilvánosságra hozta Daladier levelének és Hitler erre adott válaszána szövegét. A két történelmi érdekességű levelet alább ismer-tjük:

oldás érdekében. Az ön békeakarata teljes határozottsággal támaszkodhatna egy ilyen megoldásra, anélkül, hogy Németország becsülete ezáltal érintve volna. És mint a francia kormány feje, aki Franciaország és Németország népeinek harmóniáját óhajtom, másrészt pedig barátság és az adott szó jogán annyira ragaszkodom Lengyelországhoz, készen állok mindazon erőfeszítésekre, amelyekre csak egy őszinte ember képes, hogy ez a kísérlet eredményes legyen. Ön, akárcsak én, katonák voltunk az utolsó háborúban. Ön tudja, akárcsak én, hogy mily szörnyen él a nemzetek tudatában a háború pusztításainak emléke, bár-hogyan is végződjenek az. A vélemény, amelyet önnek, mint a német nép vezetőjének felsőbbrendű szerepéről alkottam, a béke és a civilizáció közös műve beteljesítése-jén, arra indít, hogy kérjem, válaszoljon erre a javaslatomra. Ha a francia és német vérek ismét folyni kellene, mint huszonöt évvel ezelőtt, egy hosszú és sokkal pusztítóbb háborúban, akkor mindkét nép győzelmének teljes tudatában fog harcolni, de tartok tőle, hogy a rombolás és a barbárság fog győztesként kikerülni.

Daladier levele Hitlerhez

Kancellár ur!
Franciaország berlini nagykövete tájékoztatott engem az ön személyes közléséről. Akkor, midőn ön a legelső felelősségről beszél, amelyet két kormányfő valaha is vállalhat, vagyis arról, hogy két nagy népet vért öntsünk, amelyek csak a békét és munkát óhajtják, kötelességemnek tartom ön és a mi két nemzetünk előtt kijelenteni, hogy a béke sorsa még az ön kezében van. Ön nem kételkedhetik sem az én Németországgal szembeni érzéseimben, sem pedig Franciaország békés érzelmeiben az ön nemzetével szemben. Nincs olyan francia, aki nálam többet tett volna annak érdekében, hogy ne csak a békét konzolidáljuk népeink között, hanem lojális együttműködést is teremtsünk, saját érdekünkben, Európa és a világ érdekében. Ha azonban ön azt hiszi, hogy Franciaországnak a becsületéről vallott felfogása kevésbé emelkedett, mint a német, kijelentem a német nép előtt, hogy ön nem kételkedhetik a legkevésbé sem abban, hogy Franciaország hűségesen teljesítette kötelezettségeit a többi hatalmakkal szemben, mint amintő például Lengyelország, amely, meggyőződésem szerint, békében óhajt élni Németországgal.

Eddig nem történt semmisen, ami megakadályozhatná a nemzetközi válság békés megoldását, az összes nemzetek becsületének és méltóságának megővásával, ha minden részről ugyanazon békeakarata áll fenn. Midőn kihangsúlyozom Franciaország jóakaratait, teszem ezt ugyanakkor összes szövetségeseim nevében is. Kezességet válllok ezért a hajlandóságért, amelyet Lengyelország mindig is tanúsított egy olyan szabad megadásti terv kölcsönös elfogadása iránt, amely két szuverén nemzet kormányai között képezhető.

Daladier Hitlerhez írott levelében többek között a következőket mondja:

„A mai napig nem történt semmi sem, ami megakadályozhatná a nemzetközi válság békés megoldását, az összes nemzetek becsületének és méltóságának megővásával, ha minden részről ugyanaz a békeakarata áll fenn. Biztosíthatom önt igaz lelkiismerettel, hogy a Németország és Lengyelország közötti válsággal kapcsolatosan felmerült elvont kérdések egyike sem olyan, amely ne volna békés eljárásnak alávethető, annak békés és igazságos megoldása érdekében. Hasonlóképpen kijelenthetem becsületesszámmal, hogy abban a világos és őszinte szándékban, amely Franciaország és Lengyelország között fennáll, semmi sincs, amely valamely irányban káro-

san befolyásolhatná nemzetem békés érzelmeit. Ez a szolidaritás sohasem akadályozott meg bennünket és ma sem akadályoz meg abban, hogy Lengyelországot békés szándékainkban fenntartsuk. Ily súlyos órában őszintén hiszem, hogy egyetlen nem gondolkodású ember sem érhetné meg egy romboló háború kirobbanását anélkül, hogy Németország és Lengyelország között végső erőfeszítés történe a békés meg-

Hitler visszaköveteli Danzigot és a korridort

Daladier levelére Hitler az alábbi választ küldte:

Miniszterelnök Ur!

„Nagyon jól megertem az ön által kifejezett aggodalmakat. Sohasem feledkeztem meg a magam felelősségéről, amely azokra hárul, akik a nemzetek sorsáról döntenek. Mint volt frontarcos, akárcsak ön, én is ismerem a háború borzalmaikat. Ezen érzelmeim és ezen ismeret alapján igyekeztem őszintén kiküszöbölni a francia és német nép közötti összes vita tárgyát képező kérdéseket. A német nép nem viseltetik sem haraggal, sem gyűlölettel egykori vitéz ellenfeleivel szemben. Ellenkezőleg.

Hitler ezután kifejti, hogy Németország sohasem nyult hozzá a német birodalom nyugati határainak végleges rendezéséhez. Minden józan embernek tudnia kellett azon ban, hogy a versaillesi diktátum revíziójának el kell jönnie. Hasonló helyzetben egyetlen becsületére ügyelő francia sem járt volna el másképpen, mint én. Igyekeztem ebben az értelemben kiküszöbölni a versaillesi diktátum legészszzerűlenebb rendelkezését. Olyan ajánlatot tettem a lengyel kormányának, amelyetől a német nép megborzadt. Senki rajtam kívül nem merészkedhetett volna a nyilvánosság elé állni egy ilyen javaslattal. Ezért ez a javaslat csak egyetlen egyszer volt megtehető. Teljesen meg vagyok győződve arról, hogy ha különösképpen Anglia részéről Lengyelországot arra intették volna, hogy józannal viselkedjék, ahelyett, hogy elkésere-dett sajtókampányt indítsanak Németország ellen, ahelyett, hogy híreket terjesszenek egy német mozgósításról, — Európa ma és az elkövetkező huszonöt év folyamán a legteljesebb békének örvendett volna. Ezzel szemben a fenyegető német tá-

madás hazugságával uszították a lengyel közvéleményt, a lengyel kormányt abba a nehéz helyzetbe hozták, hogy nem tudott jól átgondolt határozatokat hozni, mert különösképpen a szavassági ígérettel megvarták a lengyelek tényleges lehetőségeinek határaitól alkotott itéletét. A lengyel kormány ennél fogva visszautasította javaslataimat. A lengyel közvélemény meggyőződött arról, hogy Anglia és Franciaország meg fognak verekedni Lengyelországgal. Kezdték olyan követeléseket hangoztatni, amelyek nevésséges örültségeknek volnának tekinthetőek, ha nem volnának igen veszélyesek. Ugyanakkor türelmetlen terror, fizikai és gazdasági végzálás kezdődött el a birodalomtól lecsatolt területeken élő németek ellen, akiknek száma másfélmillióra rug. Danzigban is behi-zonyosodott a német hatóságok állandó excessusai folytán, hogy ez a város, ugy látszik, reménytelenül ki van szolgáltatva egy nemzeti jellegű idegen nemzet önkényes hatalmának. Hogyan járna ön el, Daladier ur, ha egy hősi harc kimeneteléként az önök egyik tartományát korridorról választanák el az anyaországtól és ha az elszakított területen lakó franciákat brutális módon bántalmaznák és meggyilkolnák? Ön francia és én tudom, hogyan reagálna erre. Én német vagyok, Daladier ur, ne kételkedjék az én becsületemben és ér-zéseimben, hogy hasonlóképpen fogok reagálni. Ugyanazon szenvedést éreznek át önök is, mint mi. Megérthetné ön azt, ha Németország minden ok nélkül ragasz-kodna ahhoz, hogy a Franciaország mentén vont korridor fennmaradjon, hogy az elszakított területek ne térjenek vissza Franciaországhoz? Megérthetné ön, ha megtiltanák, hogy pl. Marseille Franciaországhoz tartozzék? Én mindenesetre nehe-

zen tudnám elképzelni, hogy Németország hasonló okból kifolyólag önök ellen harcoljon. Én és mi mindannyian lemondotunk Elzászról és Lotharingiáról, hogy elkerüljük az újabb vérontást. Annál kevésbé ontanánk vért, hogy fenntartsunk egy igazságtalanságot, amely az önök számára türelmetlen és számunkra lényegtelen.

Mindazt, amit ön ír, Daladier ur, önhöz hasonlóan átérzem én is. Én is úgy érzem, hogy lehetetlen, hogy éppen mi, volt frontarcosok, ne tudnánk megegyezésre jutni sok kérdésben. De nagyon kérem, értse meg azt, hogy nem lehetséges, miszerint egy a becsületére kényes nemzet lemondjon csaknem kétfélmillió honfitársáról és végignézzék azoknak bántalmazását, saját határai mentén. Ezért egy világos követelést fogalmaztam meg: Danzigot és a korridort vissza kell csatolni a birodalomhoz. Én nem látom annak a lehetőségét, hogy békés megoldást keressünk Lengyelországgal, amely az ő garanciáinak fedezéke alatt megtámadhatatlannak tekintette magát. Am elvesztem minden, nemzetem jövőjébe vettem reményemet, ha nem volnánk elhatározva ilyen körülmények között arra, hogy ezt a kérdést ilyen, vagy olyan módon megoldjuk. Ha a sors kényszerint, hogy a mi nemzetünk egymás ellen harcoljanak, akkor én és népem az igazságtalanság jóvátételéért, mások pedig annak fenntartásáért harcolnánk. Számot vetek egy ilyen konfliktus súlyos következményeivel, ám én azt hiszem, hogy Lengyelország lesz az, amely a leg-súlyosabb következményeket kell, hogy elszerveje, mert bárhogy is végződik egy ebben a kérdésben kirobbanó háború, a mai lengyel állam mindenképpen el volna veszve. Ha a mi népeinknek ebből kifolyólag egy új véres és romboló háborúba kellene sodródniuk, az nemcsak önt, hanem engem is mélyen elszomorítana. Befejezésül, mint mondtam, én a mi szempontunkból semmilyen lehetőséget nem látok arra, hogy észszerűen befolyásolhatnók Lengyelországot, hogy rendet teremtsünk egy olyan helyzetben, amely a német nép és a birodalom számára türelmetlen.

Franciaország megnyerte az idegek háborúját

Newyorkból jelentik: A Daladier és Hitler közötti levélváltás közlésével kapcsolatosan az amerikai lapok megállapítják, hogy Franciaország megnyerte az idegek háborúját. A Newyork Times hangsúlyozza azonban, hogy Hitler kancellár válasza csökkentette a békés kibontakozás lehetőségét.

Katonai tanácskozások Budapesten

Budapest, augusztus 28. (Rador). A legfőbb nemzetvédelmi tanács ma délelőtt ülést tartott, hogy megvitassa a biztonsági intézkedéseket, amelyek a nemzetközi helyzet súlyosbodása esetén foganatosítandók volnának. Horthy kormányzó délelőtt fogadta a nagyvezérkar főnökét, akivel hosszús megbeszélést folytatott.

Hollandia is mozgósított

Amszterdan, augusztus 28. A kormány elrendelte a holland hadsereg mozgósítását.

A nyugati hatalmak és Belgium függetlensége

Brüsszel, augusztus 28. Franciaország és Anglia nagykövetei hétfőn délelőtt megjelentek a királyi palotában és megújították Lipót király előtt Franciaország és Anglia azon ígéretét, hogy tiszteletben tartják Belgium területi épségét.

Tatarescu és Tilea audienciái

London, augusztus 28. V. V. Tilea, Románia londoni követét hétfőn délelőtt 10 órakor kihallgatáson fogadta Halifax angol külügyminiszter.

Párizs, augusztus 28. Lebrun államfő tegnap délután bucsu-kihallgatáson fogadta Tatarescu román nagykövetet.

(Folytatás az ötödik oldalon.)

Weizmann Chajim megható bucsuja a kongresszus delegátusaitól

A régi vezetőség viszi tovább a szervezet ügyeit. A nemzetközi helyzetre való tekintettel elmaradt a Jewish Agency konferenciája. Genfől Londonba repült Weizmann Chajim

Különvonatokon igyekeztek haza Genfől a delegátusok

Genf, augusztus 28. (Az Uj Kelet tud.) A nemzetközi politikai helyzet feszültsége miatt a cionista kongresszus tanácskozásai, az előre megállapított programtól eltérően, már a csütörtökről péntekre virradó éjszaka véget értek. A záróülésen, amely a közvetlen külsőben álló esetleges háború atmoszférájában ült össze, ott voltak még az összes delegátusok, noha az amerikaiaknak már külön vonatjuk volt bérelve, hogy azon jussanak el minél hamarabb egy angol kikötőbe, a berni lengyel követ pedig figyelmeztette azokat a lengyel delegátusokat, akik Németországon és Magyarországon keresztül szándékoztak hazautazni, hogy azonnal keljenek útra. A palesztinaiak ekkor már tudták, hogy olasz hajók nem indulnak az olasz kikötőkből és különböző tervek szöttek a hazatéréshez, részben külön vonatot akartak bérelni Olaszországban, Jugoszlávián, Bulgárián, Törökországon és Szírián keresztül, részben holland, vagy belga hajók után kuttattak, amely hajlandó lenne a palesztinai delegációt hazaszállítani.

Weizmann megható bucsubeszéde

A teljes bizonytalanság ellenére is a színház zsúfolt terme méltóságtelesen várta az utolsó ülés lefolyását.

Elsőnek dr. Weizmann Chaim, a Cionista Világszervezet elnöke emelkedett szólásra, aki rendkívül megindult vett bucsut a cionista világkongresszus delegátusaitól. Békét és nyugalmat kívánt mindenkinek, beszélt azokról a gondokról, amelyek most a különböző országok delegátusait fűtik és annak a reményének adott kifejezést, hogy a nemzetközi helyzet tisztulni fog és a zsidó nép is meg fogja találni álmainak valóra váltását. Beszédének végén további munkára

és kitartásra szólította fel az egész cionista világot.

Weizmann beszédét néma csendben hallgatta végig az egész kongresszus, majd amikor az utolsó szavak elhangzottak, a delegátusok felugrottak és pártokra való tekintet nélkül, hosszú, szűnni nem akaró tapsal köszöntötték a Világszervezet elnökét és az egyik páholyban helyet foglaló feleségét. Amikor Weizmann és felesége bucsut intve, távozni készült a teremből, a még mindig álló delegátusok rázendítettek a Hatikivára és ennek hangjai mellett indult el Weizmann Chaim londoni útjára.

Az amerikai delegáció bucsuja

Ezután dr. Salamon Goldmann emelkedett szólásra és rendkívül megindult hangon vett bucsut a kongresszustól.

— Minket, — mondotta, — amerikaiakat, azzal vádoltak ezen a kongresszuson, hogy a defetizmus szellemét hoztuk magunkkal. Meg akarom mondani ugy az amerikai delegátusok, mint az egész amerikai cionizmus, sőt az egész amerikai zsidóság nevében, hogy mi, amerikaiak, nem vagyunk defetisták, harcolni akarunk és harcolni fogunk a zsidó nép reményességéért és életéjéért. Erc Jiszraelnek minél hamarabb felépítéséért.

A kongresszus végül Ussiskin beszédével ért véget. Az angliai és amerikai delegátusok ezután repülőgépen rögtön elutaztak.

Péntek este Weizmann professzor és Ben Gurion tárgyalásokat folytattak az amerikai nemzionisták vezetőjével, dr. Maurice Karpfval és elhatározták, hogy a Jewish Agency tanácsának tervezett ülését nem tartják meg és az ügyek továbbvitelével a Jewish Agency régi vezetőségét bízzák meg. Weizmann dr. az ülés után azonnal repülőgépen Londonba utazott.

Helyén marad a régi vezetőség

A kongresszus egyébként augusztus 24-ikén este tartotta meg utolsó plenáris ülését. A politikai és a szervezeti bizottságok határozati javaslatait vita nélkül elfogadták. A kongresszus a régi exekutívét bízta meg az ügyek intézésével. Abban az esetben, ha egyes cionista frakciók ezt kívánják, felhatalmazta a kongresszus az Actionskomitét, hogy új tagokkal bővítsék ki az exekutívét. Ezután rövid referátumok következtek a munka, a kereskedelem, az ipar és a hajózás kérdéseiről, majd a kongresszus elfogadta a betervezett javaslatokat, amelyek felszólították az exekutívét, hogy nemzeti intézményt állítson fel a zsidó hajózási hálózat megteremtésére és hogy a nemzeti alapok eszközjeivel támogassák a munkanélkülieket. Elfogadta a kongresszus Herman B. Koppelman amerikai delegátus javaslatát, egy 10 ezer font alapítvánnyal rendelkező ipari hitelintézet létesítéséről, amely az exekutívé kezében belül fog működni. Az intézet öt százalékos kamat mellett 100 ezer font értékű részvényeket fog kibocsátani. A tőke az ipar támogatását fogja szolgálni. Az egyes kölcsönök összege nem haladja meg az ezer fontot.

A palesztinai kolonizáció

Genf, augusztus 28. A kongresszus kolonizációs bizottsága előtt Arthur Ruppia dr. tartott beszámolót a Cionista Szervezet kolonizációs tevékenységéről az elmúlt két esztendő folyamán. Ruppia kiemelte, hogy az utóbbi két esztendőben 37 új telepítési pont létesült Palesztinában és hogy ezeken a telepeken több, mint 1200 ember nyert elhelyezést. Az exekutívának 570 ezer fontra van szüksége, hogy keresztülvigye 2500 családnak a luzerni kongresszus által elhatározott telepítését. 550 ezer fontot igényel az 1200 család letelepítése az új településeken. Az elkövetkezendő néhány hónapban újabb 240 munkáscsaládot akarnak letelepíteni. A középosztályu telepítés 150 ezer, a kölcsönalap 75 ezer fontot, míg egyéb telepítési kiadások 250 ezer fontot igényelnek. Így tehát az elkövetkezendő két év nagy telepítési terveinek megvalósításához az exekutívának egymillió 600 ezer fontra van szüksége. A kolonizációt gyorsított ütemben kell keresztülvinni, ha nem akarjuk, hogy a kormány becsapja orrunk előtt az ajtót, — mondotta Ruppia.

Ruppia végül ismertette a palesztinai Agricultural Settlement Association, a Keren Kajemet és más intézmények hitelpolitikáját, majd idézte a Simpson-jelentést, amely elis-

meri, hogy aki valamely országban telepítési mű keresztülvitelére gondol, annak ismernie kell előbb a példás palesztinai telepítési művet. 1882-től 1931-ig, tehát ötven év alatt 27 ezer ember mezőgazdasági letelepítését vázoltotta meg. Az utóbbi nyolc esztendőben újabb 65 ezer embert kolonizáltak. Nem hiszek a Fehér Könyvben, — mondotta végül, — mert azt tintával írták, de hiszek a mi kolonizációs művünkben, amelyek történelmet verejtékkel és vérrrel teremtették. Tizenhét esztendő alatt több, mint a duplá-

A palesztinai ipar és a zsidó tengerészet

Dr. Emil Szmorak, a Cionista Világszervezet exekutívájának iparügyi vezetője, a palesztinai zsidó ipar és tengerészet helyzetéről tartott magyszabású beszámolót. Szmorak többek között a következőket mondotta:

— Az angol Fehér Könyv mezőgazdasági telepítésünk megőntására, vagy legalább is aggasztó megszorításra törekszik. Ugyanakkor számolnunk kell azzal, hogy a politikai bizonytalanság folytán az építkezés, amely 1935-ben például a jisuv jelentős részét, mintegy 30-40 százalékát tartotta el, az elkövetkező években aligha fog különösebben nagy méreteket ölteni. 1939. első felében az építkezés az előző év megfelelő időszakának felére csökkent. Itt nem mutatkozik számunkra terjeszkedési lehetőség. Ha valamennyien egyetértünk abban, hogy nagy aliját kell irányítanunk Palesztinában, ezeket havonként, ugy nem kevésbé általános a felfogás, hogy az új bevándorlókat produktív módon kell foglalkoztatni. A munkalehetőségeket az iparban és a tengerészetnél kell keresni. Nem lehetünk szemléli csupán az ipari fejlődésnek; kontrollálnunk és támogatnunk kell azt. Politikai válság idejében a magántőke tartózkodó, ennél fogva közpénzeket kell felhasználnunk és ezeket kölcsön útján megszerezniük.

65 millió font zsidó befektetés 1937 végén 1556 ipari vállalkozásunk volt Palesztinában, kereken 11 millió font befektetési tőkével, évenként kerek 8 millió fontnyi termelési értékkel, 11 és félmillió font eladási értékkel, 100 ezer lóerőnyi géperővel és 22 ezer alkalmazottal. A zsidó kézműves üzemek: a négyezer nagyobb és kisebb műhely nincsenek ide számítva.

A háborútól 1937 végéig Palesztinában eszközölt zsidó befektetések összegét 65 millió fontra becsülik. Ennek fele lakásépítésre esik. A fennmaradó investícióknak csak egyharmadát vette igénybe az ipar. A Nemzeti

jára emeltük a palesztinai zsidó lakosság lélekszámát. Ha a legközelebbi husz esztendő nem gördít utunkba súlyosabb politikai nehézségeket, akkor három-négy millió zsidó hozhatunk Palesztinába és kicsiny országunkat nagyvá tehetjük, — fejezte be beszédét Ruppia.

A pénzügyi jelentés

Eliezer Kaplan a pénzügyi bizottságban tartott beszámolójában többek között ezeket mondotta:

— A Keren Hajjeszod bevételei az utóbbi tíz hónapban kereken 450 ezer fontot tettek ki. Reméljük, hogy ezek a bevételek a költségvetési év végéig elérik az előirányzott 530 ezer fontot. Ehhez az összeghez járulnak még az alija bevételei, valamint a visszafizetések, amelyek ugyancsak 70 ezer fontot tesznek ki. A jövő évi összes bevételek 600 ezer fontra becsülhetők. Ehhez járul még 100 ezer font a német zsidók letelepítésére.

— A Jewish Agency összes bevételeinek több, mint 60 százalékát az Egyesült Államok zsidósága hozta fel. A többi országok hozzájárulása alig haladja meg a 250 ezer fontot. Öt esztendővel ezelőtt a Cionista Szervezet költségvetése mindössze 150 ezer fontot tett ki. A német zsidók telepítési osztálya fennállásának öt esztendeje alatt egymillió fontot hozott fel. A jövőre előirányzott 600 ezer font bevételből 150 ezer fontot különböző adósságok visszafizetésére kell fordítanunk, ugy, hogy 440 ezer font áll rendelkezésünkre.

Növekvő kiadások

— Az elmúlt év költségvetési tételei között 90 ezer font volt előirányozva a telepítés céljaira. Ezt az összeget jóval áthágtuk. Ennek okát a nemzetközi földvásárló alap, a telepítési társaságok és a német telepítési osztály fokozott szükségleteiben kell keresni. Az 50 új kolónia közül néhányat a PICA földjén és magánföldöken telepítettek le. A Cionista Szervezet 37 pontért viseli a közvetlen felelősséget. Ezen kolonizációs pontok konszolidálásához másfélmillió font befektetésre van szükség.

Kaplan végül behatóan foglalkozott a tervezett egymillió fontos kölcsön felvételének kérdésével, amelyre a jövőévi költségvetést alapozni fogják. Palesztina százezer font, az Egyesült Államok 500 ezer font felhozását vállalta, míg a fennmaradó 400 ezer fontról a többi országoknak kell gondoskodniuk.

Alapok, amelyek ezen idő alatt tíz és félmillió fontot hoztak az országba, ugyszólván nem vettek részt ebben. Az elmúlt 15 esztendő alatt a zsidó iparba fektetett tőke tizenegyszeresére, a foglalkoztatott személyek száma több, mint tizszeresére emelkedett.

A tartós zavargások ellenére sem következett be megállás 1938-ban és 1939-ben ezen a téren. A palesztinai iparban ezen idő alatt fektetett tőkét 12 és félmillió fontra, az általa foglalkoztatott munkásokat pedig 30 ezer lélekre tehetjük. Az ipari kivitel 1935 folyamán 488 ezer 507 fontot, 1936-ban 555 ezer 694 fontot, 1937-ben 937 ezer fontot, 1938-ban pedig 967 ezer 821 fontot tett ki. Különösen textil-árut, ruházatot, bőrt, vegyi gyártmányokat, követ és cémentet, valamint nagymennyiségű kállumot exportáltunk. Az első négy hónap exportjának növekedése fokozott reményekre jogosít fel bennünket. Az ipari lehetőségek nincsenek teljesen kihasználva, sok ipari ágban még a termelési lehetőségek 40 százalékát sem érték el.

— Csupán az eddigi vállalatokban 15 ezer

Készítsen saját maga

különleges és hatékony ASVANYVIZET LITHINES VICHY TILLAT porral, mely a francia VICHY-forrás eredeti sóit tartalmazza.

uj alkalmazott számára teremthetünk elhelyezkedési lehetőséget, ami ugyanannyi család számára jelentene megélhetést. Ha az alkalmazottak számát az iparban emelni tudnánk, ugy az országot 9 millió font behozatali áru kiadásaitól mentesítenénk. A palesztinai ipar további kiépítése által több százezer font értékű nyersanyagot tudnánk az országban feldolgozni. A tőkehiány nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy a palesztinai ipart kifejlesszük, hiszen Palesztina bankjaiban több, mint 1.900.000 font holt-tőke fekszik. Lehetőség van arra is, hogy külföldi bankok jelentős zsidótőkét vonjunk be munkánkba. A közép-európai országokból mind több ipari szakember jön az országba, akiknek képességeit értékesítenünk kell. Több kisebb és nagyobb állam hajlandóan mutatkozik arra, hogy azokat a termékeket, amelyeket ezideig Németországban, Ausztriában, vagy Csehszlovákiában szerzett be, most más országokból fedezze. Igen fontos, hogy felhívjuk ezen országok figyelmét Palesztinára. A palesztinai bevándorlókra vár az a szerep, hogy származási országukra figyelmét a palesztinai iparra felhívják.

Szmorak szerint az alábbi teendők vannak ezen a téren a cionista szervezetre:

A jövő teendői

1. A fennálló ipari ágak oly módon való tervszerűsítése, hogy a legjobb termékeket állítsák elő és hogy elérjék a kivélti versenyképesség legmagasabb fokát.

2. Olyan ipari ágakat kell leteremteni, melyeknek megszűlését a nemzeti gazdálkodás felsőbb érdekei teszik szükségessé és amelyek megkönnyítik Palesztina behozatali mérlegét. Példának okául, a Consolidated Refineries, amely ötmillió font tőkebefektetéssel dolgozik, évente 500 ezer font értékű benzint és kőolajtermék behozatali szükségletétől mentesíti az országot. Evente 450 ezer font értékben importálunk olyan vegyszereket, amelyeket Palesztinában lehetne előállítani. A cukorbehozatal 200 ezer fontot, a papírárú 400 ezer fontot emészt fel, ami az ipar kifejlesztése által az országban maradna.

3. Ki kell fejleszteni azokat az ipari ágakat, amelyekben a bevándorlók az európai országokban, mint szakemberek dolgoztak és amelyeknek nagy kiviteli lehetőségeik vannak.

4. Olyan ipari ágakat kell teremteni, amelyeket a népi gazdálkodás szükségletei követelnek meg és amelyeknek hiánya súlyos teher jelent a már létező ipari ágak számára.

5. Meg kell teremtenünk a háziipart és ecélből, különleges ipari hivatal felállítására szükséges.

Az ipar pénzügyi támogatása

A vezetőségnek harcolnia kell a kormánytól bizonyos vámkedvezmények megadásá érdekében. A Keren Kajemet földterületekkel siessen az ipari vállalkozások segítségére. A kongresszus határozta el, hogy a palesztinai ipar rendelkezésére bocsátja a szervezet nemzeti kölcsöneinek és többi pénzügyi eszközeinek egyharmadát. Végül a következő pénzügyi intézmények felállítását javasolta Szmorak az ipar támogatására és fejlesztésére: a) Minimálisan 200 ezer font tőkével rendelkező ipari bank, b) Ipari hitelalap, amely hosszabb lejáratu, részben kamatmentes kölcsönöket nyújtson, c) Ipari hitelalapot a kiviteli finanszírozására, d) Kiviteli prémiumalapot, e) Háziipari alapot, f) Biztosítási alap.

Szmorak szerint a palesztinai iparnak 100 ezer fonttal kell szerepelnie a Cionista Szervezet költségvetésében.

A tengeri hajózás támogatása ugyancsak a nemzeti alapok feladata kell, hogy legyen. Az exekutív állítson fel külön reszortot a tengeri hajózási hálózat ügyeinek kiépítésére. Ennek a reszortnak a feladata lenne a palesztinai parti, valamint távoli hajózás, kikötőépítés, halászat és hajóépítés vállalkozásainak kezdeményezése és megszervezése, valamint a magántőke bevonása.

A zsidó

Timisoara bányái zsidó tus 20-án lésén a tag A közgyűlé nyitotta m zett meg a alapítójáró hunyt Gros számadásól Schapira C söt. A jele egyesület és a bennü mek nevel

A közgy Rosenfeld Schapira G kezébe ada kapcsolatos tak Wider Brief David Kain David Márk. Eze alábbiak: elemi iskolá vet tanítják mind a ne iskolákra. 2 egységesítet nak iskolák sefárd az él és ugyancsa az imádkoz kere érdeké lasztmányt, lai tanulói tanítók és Örmömel és Drechsler M azon bejel héber nyel teremtése g a zsidó anto ra kérte fel

Ugyancsa Árpád javas sikerét a lel munka szere ban kell a vaslattal k tette az ara műhely ál pályaválaszt ványozta. B elhelyezése A tanítói gyűlés jóvá llyeket az e nak és az e netét feje nyugati ritu kének, ez ü kifejtett fá ta, hogy a t minden árny jába került.

Az iskola szerkesztése orth. hitköz elnökségének jóváhagyta mint fontos nak a kere gondoskodja ról, melyek ségvetések azokban m tanerők mé zása biztosít

Végül me Elnöki tes meg. Társel József, dr. S Lajos igazg Schreiber I rosok: Fisc Adalbert. E Jakab. Meg választmány

Könyv

G

Kul

A zsidó tanítóegyesület közgyűlése

Timisoara, augusztus 28. Az erdélyi és bánáti zsidó tanítóegyesület 1939 augusztus 20-án Timisoaran megtartott közgyűlésén a tagok nagyszámában jelentek meg. A közgyűlést Márton Izidor elnökhelyettes nyitotta meg. Kegyeletes hangon emlékezett meg az egyesület első elnökéről, megalapítójáról, a tragikus módon hirtelen elhunyt Groszmann Dezsőről. Miután a zárószókat, a költségvetést elfogadták Schapira Gyula felolvasta titkári jelentését. A jelentés örvendetes tanúságtétel az egyesület fejlődéséről, amely 29 iskolának és a bennük tanuló több, mint 4000 gyermek nevelésének irányítását végzi.

A közgyűlés több órán át vitatta meg Rosenfeld Elléseva hebraizációs javaslatát és Schapira Gyula indítványát a zsidó ifjúság kezébe adandó zsidó irodalmi antológiával kapcsolatban. A hebraizációhoz hozzájárultak Wider M., Bihari Árpád, Freu Lajos, Brief Dávid, Klein Gyula, Fleischer Lipót, Kain Dávid, dr. Pap Illés, Márk Jenő, Biró Márk. Ezen hozzászólásokból kiemeltek az alábbiakat: 1. Erősen növekedésben van azon elemi iskolák száma, ahol az élő héber nyelvet tanítják. Ez vonatkozik mind az ortodox, mind a neolog hitközségek által fenntartott iskolákra. 2. Rendkívül bonyolult a kiejtés egységesítésének kérdése akkor, amikor vannak iskolák, ahol a) askenáz az imádkozás, sáfárd az élőbeszéd; b) askenáz az imádkozás, és ugyancsak askenáz az élőbeszéd; c) sáfárd az imádkozás és az élőnyelv. A fejlődés sikere érdekében a közgyűlés megbizta a választmányt, hogy jelentessen meg elemi iskolai tanulók részére héber nyelvkönyvet, a tanítók részére pedig oktatási vezérfonalat. Örömmel és köszönettel vette tudomásul dr. Drechsler Miksa főrabbi felszólalását, illetve azon bejelentését, hogy magára vállalja a héber nyelvkönyv kiállítás költségei előteremtése gondját. Schapira Gyulát pedig a zsidó antológia részletes terve kidolgozására kérte fel.

Ugyancsak komoly vita fejlődött ki Bihari Árpád javaslata körül, aki az átrétegződés sikerét a lelki átrétegződésben látja, amit a munka szereteit jegyében már elemista korában kell a gyermek lelkébe beleoltani. E javaslattal kapcsolatban Kronovits M. ismertette az aradi elemi iskolánál felállított ipari műhely áldásos kihatásait. Kun Adalbert pályaválasztási tanácsadó felállítását indítványozta. Biró Márk pedig az átrétegzettek elhelyezése problémájára súlyos voltára utalt.

A tanítói utánpótlásra vonatkozólag a közgyűlés jóváhagyta azon indítványokat, melyeket az elnökhelyettes a központi irodáknak és az egyes hitközségeknek tett. Köszönetet fejezte ki dr. Fischer Józsefnek, a nyugati ritusu hitközség szövegsége elnökének, az ügy sikeres megoldása érdekében kifejtett fáradozásaiért. Megelégedéssel látta, hogy a tanítói utánpótlás kérdése ma már minden árnyalatu hitközség érdeklődési sikkjába került.

Az iskolai költségvetések egységes megalkotása eszméjét vetette fel a tordai orth. hitközség válasza a tanítói egyesület elnökségének átiratára. A közgyűlés egyrészt jóváhagyta az elnökség átiratát, másrészt, mint fontos tevékenységet jelölte meg annak a keresztül vitelt, hogy a hitközségek gondoskodjanak azon összegek előteremtéséről, melyek lehetővé teszik az iskolai költségvetések olyatén összeállítását, hogy azokban mind az aktív, mind a nyugdíjazott tanárok méltányos és törvényes javadalmazása biztosítva legyen.

Végül megválasztották az új vezetőséget. Elnöki teendőket Márton Izidort bízták meg. Társelnökök Biró Márk, dr. Markus József, dr. Szilas Izidor, Kronovits M. és Freu Lajos igazgatók. Titkárok Schapira Gyula, Schreiber Ilona, dr. Pollák Tiberiu. Pénztárosok: Fischerné Kaufmann Margit és Kun Adalbert. Ellenőrök: dr. Pap Illés, Weisz Jakab. Megválasztottak még egy 12 tagú választmányt.

Három heti gyógykúra BUDAPESTEN

A FÜRDŐK METROPOLISÁBAN
Dijmentes vízum, 50%-os kedvezmény a magyar vasut vonalain. Lakás és teljes ellátás luxus szállodában, illeték, orvosi felügyelet, kiszolgálás, körutazás, számos kedvezmény. Egész évben nyitva. Lejben fizetendő a

ROMANIA

SOCIETATEA COMERCIALA OFICIALA DE TURISM összes irodáiban.
Cíj: „ECONOMIA“ Piața Unirii 23. Telefon 32-06.

A magyarországi orthodoxia és a zsidókérdés

A felvidéki zsidók iparendéylei

Budapest, augusztus 28. A budapesti ortodox központi iroda S. Káhnán Frankl elnöke alatt tartotta meg rendes félévi közgyűlést, amelyen első ízben vettek részt a kárpátaljai zsidóság képviselői is, Herman Schönberger és Oszkár Fried személyében. Az elnök örömeinek adott kifejezést Kárpátaljának az anyaországhoz történt visszacsatolása fölött. Az iroda foglalkozott azokkal a nehéz problémákkal, amelyek az ortodoxiára a zsidó törvényből kifolyólag hárultak. Határozati javaslatot fogadtak el, amely szerint az orthodoxia

egész lelkesedésével vesz részt a magyar zsidóság őszire tervezett nagy társadalmi segélyakciójában. A konferencia hosszabb időt szentelt az ifjúság kérdésének is. Végül megvitatták azt a katasztrófális helyzetet, amelybe a felvidéki zsidóság jutott az ipari engedélyek százával való megvonása következtében. A központi iroda ama reményének adott kifejezést, hogy a kormány a legutolsó pillanatban meg fogja találni a módját annak, hogy ne semmisítse meg több ezer hazafias és szorgalmas ember létfenntartási lehetőségét.

Föderatív alapon alakul újjá a jugoszláv állam

Feloszlatták a jugoszláv parlamentet. Macsek dr. az új helyettes miniszterelnök átvette hivatalát

Belgrad, augusztus 28. Szombaton délután megalakult Bledben az új szerb-horvát kormány, Cvetkovics miniszterelnök elnöke alatt. Az új kormányban Macsek dr. helyettes miniszterelnök, Czinczár Markovics pedig külügyminiszter lett. Az új kormány 18 tagja van, ezek közül 6 az előző kormány is tagja volt, 5-ön a horvát parasztpártot, 1 a horvát demokrata pártot, 1 a szlovéneket és 1 a mohamedánokat képviseli és jellegében ténylegesen a nemzeti egység kormányát jelenti. A régenstanács rendeletével az 1938. december 18-án választott jugoszláv parlamentet feloszlatták. Az új parlament megválasztására az új választási törvény elkészítése után kerül sor.

Egy másik rendelettel megsemmisítették a kinevezett és választott szenátorok mandátumait is.

Szombaton este közzétették a szerb-horvát egyezményt, amely bevezetésében kihangsúlyozza, hogy „Jugoszlávia a legjobb garanciája a szerbek, horvátok és szlovének függetlenségének és fejlődésének“. Az egyezmény értelmében Horvátország bántással alakul át, amelynek kiterjedését az állam újjászervezése során állapítják meg. Az egyezmény kimondja, hogy szerbek, horvátok és szlovének egyenlő joggal vesznek részt az új államegységben és egyenlő bánásmódra tarthatnak számot a közhivatalok elfoglalásánál is. Egyenlő bánásmód illeti

meg az összes elismert felekezeteket az állam összes polgárainak alapvető polgári és politikai jogai egyenlő mértékben biztosítottak.

Az egyezmény értelmében a külügyek és a hadügyek a központi kormány hatáskörébe tartoznak. Horvátország külön parlamentet választ magának „a horvát bántás diétája“ név alatt. Az egyezmény előírja, hogy a mezőgazdaság, kereskedelem, ipar, igazságszolgáltatás, közigazgatás, stb., mely kérdések tartoznak a bántás kizárólagos hatáskörébe. A horvát bántásban a végrehajtói hatalmat Jugoszlávia királya gyakorolja, a horvát bántás után. A jugoszláv állam és a bántás közötti vitás kérdések egy külön e célra létesítendő alkotmányos törvényszék elé kerülnek. A horvát bántás illetékességét különleges alkotmányos intézkedések garantálják, amelyek a bántás hozzájárulása nélkül nem módosíthatók. Az állam új törvények útján szabályozza a sajtószabadságot, a választójogot, a gyűlékezés és társulás jogát.

A horvát miniszterek ünneplése Belgrádban

Belgrad, augusztus 28. Macsek és az új kormány horvát miniszterei hétfőn reggel Belgrádba érkeztek. Megérkezésük a jugoszláv testvériség nagyszámú megnyilatkozására adott alkalmat. A főváros lakossága kifejezésre kívánta juttatni meglepedését a nemzeti megegyezés fölött, amely a haladás és prosperálás új korszakát nyitja meg az ország számára. Macsek és a többi horvát minisztereket az állomáson Cvetkovics miniszterelnök, a kormány tagjai és számos vezető egyéniség üdvözölte.

Fontos felhívás állampolgársági ügyben!

Nyomatékosan felhívjuk az összes érdekelteket zsidók figyelmét, hogy 1939 július 27-én új törvény jelent meg, mely szerint mindazok, akik az 1924. évi állampolgársági összeírásból kimaradtak, legkésőbb 1939 október 27-ig folyamodhatnak állampolgársági joguk elismerése végett. Ez a legutolsó határidő! Aki most sem jelentkezik, úgy lesz tekintve, hogy román állampolgárságáról visszavonhatatlanul lemondott.

Miután a jelentkezéssel egyidejűleg több rendkívül fontos okmányt kell benyújtani, melyeknek beszerzése hosszabb időt igényel, minden érdekelteknél nyomban forduljon ügyvédhez, illetve a szegénysorsú zsidóság a cluj zsidó hitközség Tanácsadó Irodájához (Cluj, Str. Gen. Berthelot 8 sz., hivatalos óra d. u. 5-8-ig), hogy a megfelelő felvilágosítást és utáigazítást megkapja.

Minden egyes zsidónak önmagával és családjával szembeni kötelessége, hogy ezen utolsó alkalmat ne mulassza el igénybe venni.

Vasúti szerencsétlenség Craiova közelében. Bucurestiből jelentik: Vasárnap reggel 5 óra 55 perckor a Craiova-Calapati vasútvonalon, Salcuta állomás közelében, vasúti szerencsétlenség történt. Egy tehervonatba, amely az állomás előtti kiterőn vesztegelt, hibás váltóállítás következtében belefutott egy személyvonat. A tehervonat három kocsija tönkrement az összeütközés következtében. Pintilie Joan fékező, aki a tehervonat utolsó kocsijának fékezőfülkéjében aludt, az összeütközés következtében életét vesztette.

Házkutatást tartottak a brassói Czelli-sörgyárban és az Aruforgalmi Bankban. Brassóból jelentik: A Curentul szerint Bartha Dezső brassói kereskedő feljelentésére az ügyészség szombaton kiszállott a brassói Czelli-sörgyárba és az Aruforgalmi Bankba, amely ugyancsak a Czelli-testvérek tulajdonát képezi és ott házkutatást tartott. A sörgyár és a bankkönyvet beszállították az ügyészségre átvizsgálás végett. A gyár és a bank pénzeszközöit lepecsételték. Bartha a feljelentésben különböző pénzügyi visszaélésekkel vádolja a bank és a sörgyár vezetőit.

Ujabb két merénylet következett el Angliában az ir köztársasági hadsereg tagjai. Londonból jelentik: Az ir köztársasági hadsereg tagjai szombaton éjszaka Liverpoolban két merényletet követtek el. Egy bombát a központi postahivatalban robbantottak fel, amely szétrombolta az épület homlokzatát. Egy másik bomba egy nagy áruház előtt robbant fel. Ezt a bombamerénylet megfogták, mert a felrobbant bomba meggyújtotta a ruháját és így figyelmesek lettek rá. A tömeg a merénylet meg akarta ilncselni. A rendőrség erőyes közbelépése kellett ahhoz, hogy ki menthesék a bosszualló tömeg kezei közül.

Uj butaságok kulturtörténete, írta R. Végh. Most 119 lej, később 198 lej. Kovács Imre: Kolontó, most 119 lej, majd 198 lej. Hevesi András: Irén, íve 145 lej, lve 191 lej. Lepagenál Kolozsvár. Postán utávvétel. Kérjen új jegyzéket.

Közöltesse

ujévi üdvözlését

az UJ KELET

ROSHASANAI

számában,

amely rendkívül gazdag tartalommal, szeptember 14-én jelenik meg. Ily módon jókívánságai eljutnak minden rokonához, ismerőséhez és üzletfeléhez és egyúttal támogatja a Keren Kajemet is, a palesztinai földvásárlás alapját. A közlési díj kevesebb, mint amennyibe a névjegyek és boríték, valamint a szétküldés postaköltsége kerülnének.

Egyszerű üdvözlés, folytatólagosan közölve — — — — — 30.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön sorban — — — — — 50.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön szöveggel — — — — — 100.— lej
Nagyalakú keretes üdvözlés üzletek, vállalatok, egyesületek részére 250.— lej

Küldje be üdvözlés szövegét és a megfelelő összeget (postabélyegben is) vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz, vagy vidéki fiókkiadóhivatalaink és megbízottaink bármelyikéhez, vagy adja át a Keren Kajemet munkatársának.

Könyvkötészeti munkákat széleskörűen és olcsón készít a

GLORIA

könyvkötészet

Tulajdonos: MARK LAZAR.

CLUJ, Piața Unirii 2.

HIREK

— GYERMEKHUDESÉS MEGBETEGETÉS TÖRTÉNT KOLOZSVÁRON. A város főorvosi hivatalához érkezett hivatalos bejelentés szerint pénteken Masinistilor uca 4 szám alatti lakásban gyermekparalízisben megbetegedett Calugareanu Roman 7 éves fiúcska. A beteg gyermeket kórházba szállították és lakásukat fertőtlenítették. Míthogy a megye területén az utóbbi hetekben még három-négy gyermekparalízis megbetegedés történt, az orvosi hivatal fokozott óvatosságra hívja fel a szülőköt és inti őket, hogy gyermekeiket ne vigyék olyan helyekre, ahol nagyobb tömeg jelenik meg és a fertőzés veszélyének vannak kitéve. A gyermekek torkát naponta többször öblögtessék, orrukat fertőtlenítsék és ha gyanus tüneteket vesznek észre, azonnal forduljanak orvoshoz, hogy a veszedelmes és eddig gyógyíthatatlan betegségtől gyermekeiket megmenethessék. A betegség lefolyása ugyan nem súlyos, de utána a beteg örökétevére bna marad.

— Borzalmas munkászerencsélenség egy kolozsvári gyárban. Szombat délután 3 órakor borzalmas szerencsétlenség történt az „Unirea” olaj- és benzinelosztó cég Lunga ut 1 szám alatt levő telepén. Schrampe Gusztáv gépezetkészítő két társával, Lengyel Pál és Szabadi Péter munkásokkal egy gáztömöl forrasztásán dolgozott. A tulságosan felhevített tömlő vasfala megrepedt, majd hatalmas robaj közepette felrobbant. A robbanás ereje és a szerterőppönő vasrészek Schrampe Gusztávot azonnal megölték. Lengyel Pál jobbkeze széttronsolódt, míg Szabadi Péter sérteletlenül menekült ki a szerencsétlenségből. Az áldozat holttestét beszállították a bonctani intézetbe. A rendőrség megindította a vizsgálatot a felelősség kérdésének megállapítására.

— Ujabb adományok a hadfelszerelési alapra. Bucurestiből jelentik: A hadfelszerelési alapra legujabban a következő adományok érkeztek. Az Unirea CFR klub, amely Pascaniban székelt, 1200 lejt adományozott, a Krassóme gyében lévő Brosteni község községe 983 lejt, a Krassóme gyében lévő Brosteni község hadirokkantjainak egyesülete 287 lejt, Bucegi tartomány autómunkásainak céhe 2240 lejt adományozott a hadfelszerelési alap javára. A Dâmbovița megyében lévő Bucsan községben tevékenykedő és Ioan J. Dallesről elnevezett kultur-otthon 2270 lejt, a Lăpuș megyében lévő Zubresti községben működő és Mihály nagyvadjáról elnevezett kultur-otthon 600 lejt. Végül pedig az Ismail megyében lévő Spasca község előjárósága 4896 lejt. A hadfelszerelési alapot gyarapító adományok összege állandóan szaporodik.

Energia engedélyek

A nemzetgazdasági miniszter engedélyt adott dr. *Nie Olteanu* és *Elsässer Nicolae* sen. Bozias (Kisküüllömgögye) községbeli lakosoknak egy 65 lóerős földgázmotor beállítására, saját energiaszükséglete ellátására. Az engedély 20 évre szól.

A nemzetvédelmi miniszter engedélyt adott a nagykarolyi *Fabrica de Hartie Carci S. A. R.-nak*, hogy a Berceni községbeli (Prahovamegye) üzemében három gőzka zánt üzembe helyezzen. Az engedély 25 évre szól.

„CARMEL”

שר ארטה. Étterem

közkívánatra berendezkedett a flekkensítésre, amelyet vasárnapi kezdettel naponta vacsora idején kívánabrat felfoszól. A t. fogyasztók szives látogatását kéri. Calea Regele Ferdinand 33. Elián ház.

az Ön szállodája
BUDAPESTEN
CONTINENTAL
SZALLO
160 SZOBA MINDEN ÁRKATEGORIÁBAN
ÉTTEREM-GARAGE

Negyvenhatmilliót sikkasztott a főváros pénzügyigazgatója

Megerősítették a Cristea ellen kiadott letartóztatási végzést

Bucuresti, augusztus 28. Megirtuk, hogy Isidor Cristea-t, a főváros volt pénzügyigazgatóját, négy más hivatalnokkal egyetemben, közpénzek elsikkasztásának vádjá alatt az ügyészség letartóztatta. Spireanu ügyész, aki a vizsgálatot vezette, a vádalahelyezési okirat megszövegezése előtt újabb feljelentéseket kapott Cristea ellen más büncselekmények elkövetése miatt is, mire elhatározta, hogy egyesíti a különböző feljelentések ügyében megindítandó vizsgálatot.

Néhány napos vizsgálat nyomán megállapítást nyert, hogy a volt városi pénzügy-

igazgató egy Veluda nevű pénzügyi ellenőr által kiállított 2.450.000 lej értékű utalványt irt alá Neicu mérnök nevére, akinek ezt az összeget már egyszer kiutalták. Kiderült ezenkívül az is, hogy egy 44 millió lejes összegből, amelyet alantás hivatalnokainak kellett volna jutalék címén kifizetni, Cristea igazgató nagyobb összegeket elsikkasztott. A letartóztatási végzést, amelyet közpénzek elsikkasztása és idegen alapok el tulajdonítása címén bocsátottak ki ellene, a törvényszék megerősítette.

Ma a ROYAL slágermozóban 2 szenzációs premier 1 helyéért

I. A kísérlet órája

Főszerepekben: Joan Crawford, Margaret Sullivan, Robert Young, Melwyn Douglas.

Következő műsor: „NAGY KERINGÓ”.

II. JEANETTE MACDONALD és NELSON EDDY világlírmje:

Tavaszi szerenád

Következő műsor: „NAGY KERINGÓ”.

— Az iskolai tanév kezdete. Jelentették a Rador híradása alapján, hogy a nemzetnevelésügyi minisztérium az iskolaév kezdetét legujabb döntésével szeptember 18-ra halasztotta. A minisztérium ugyanakkor az iskolák igazgatóival közölte, hogy azoknak a gyermekeknek tandíjt, akiknek édesapjai katonái gyakorlatra hívták be, évharmadi három részletben is elfogadják. A beírásnál tehát ezek a gyermekek csak az első évharmadi tandíj egyharmadát kötelesek kifizetni.

Szülők Figyelem!

Megérkezett a legujabb kötetnyomdell leánygimnáziumok részére, mindennapos viselésre.

A torlódás elkerülése végett kérjük az igen tisztelt vevőközönséget, a be vásárlást mielőbb megejteni sziveskedjenek.

„HERCULES” Áruház Cluj.

Calea Regele Ferdinand 9.

MÓDOSITJÁK AZ ÁRDRÁGITÁSI TÖRVÉNYT ÉS UJRA SZABÁLYOZZÁK AZ ÁRMAXIMÁLÁSOK RENDSZERÉT IS.

Bucurestiből jelentik: *Bujoiu* nemzetgazdasági miniszter a hírek szerint új rendszert kíván bevezetni az árak szabályozása terén. A miniszternek az az álláspontja, hogy a gazdasági élet természetes törvényeit: elsősorban is a kereslet, illetve kínálat törvényét, érvényesíteni kell hatvni, csupán abban az esetben kell közbelépni, ha a visszafélések megakadályozásáról volna szó. A miniszter megkívánja szüntetni azoknak a személyeknek beleavatkozását az árak kérdésébe, akiknek nincs meg hozzá a megfelelő képzettségük, másrészt pedig kellő törvényes alapjuk sincs meg erre. Szó van arról is, hogy egyesítik az árak ellenőrzésével kapcsolatos összes eddigi rendelkezéseket és azokat, amelyek időszerűek, hatályon kívül helyezik. Az új rendszer életbeléptetésével egyidőben érvényteleníteni fognak számos helyi jellegű rendelkezéseket is. Egyben szabályozást nyert a maximális árak érvénye. A miniszternek az a szándéka, hogy törvényileg határozza meg: melyek azok az árucikkek amelyekre a maximális árak rendszerébe bele lehet vonni. Ezt a rendszert semmi esetben sem terjesztik ki olyan árukra, amelyek nem általános jellegű közszükségleti cikkek. Az új rendszer értelmében tehát a maximális cikkek csakis néhány olyan árucikkre vonatkoznak, amelyekből jelentősebb mennyiségek kerülnek fogyasztás alá és a maximális árakat csupán a nemzetgazdasági minisztérium jóváhagyása mellett lehetne elrendelni. Ilyen módon azután olyan árakat állapítanak meg, amelyeknél egyaránt figyelemmel lesznek a termelők a fogyasztók és az adók érdekeire. A nemzetgazdasági minisztérium ugyanakkor intézkedett, hogy naponta kapjon jelentéseket az árak alakulásáról. Másikülben a miniszter azal a tervvel is foglalkozik, hogy módosítani fogja az árdrágitási törvényt.

— Zürichi árfolyamok (augusztus 18.): Márka 177.—, holland forint 233.—, dollár 446.—, font 19.50, francia frank 10.77, olasz lira 22.—, belgas 75.—, a többi valuta árfolyama hiányzik a zürichi táviratból.

— Tízmillió újabb beruházásokra készül a kolozsvári egyetemi klinika. A kolozsvári egyetemi klinika igazgatósága nagyszabású újabb beruházási munkálatok elvégzését vette tervebe, melyek költségvetése meghaladja a tízmillió lejt. A klinika vezetősége arra törekszik, hogy ezekkel az újabb beruházásokkal a fűtési és világítási költségeket csökkentsék. Ez a célja részben már eddig is megvalósult, mivel a fűtési és világítási költségek az utóbbi évek folyamán a következőképpen csökkentek: 1929. évben 15 millió lejt, 1930-ban 10.3 millió lejt, 1931-ben 10.3 millió lejt, 1932—33-ban 7.9 millió lejt, 1933—34-ben 4.9 millió lejt, 1934—35-ben 5.1 millió lejt, 1935—36-ban 5.8 millió lejt költött a klinika fűtésre és világításra s ez az összeg azóta nagyjában változatlan. A klinika még 1931-ben nagyszabású tervet dolgozott ki a technikai berendezés korszerűsítésére. Ezt a tervet a kormány teljes egészében helybenhagyta, azonban a központi árjeltségi bizottság sokat törölt belőle, arra hivatkozva, hogy Kolozsvár városának közüzemai kárára lenne, ha a klinika ezek igénybeviteléből teljesen kikapcsolódik. A klinika vezetősége most arra törekszik, hogy ehhez az eredeti tervhez megnyerje az illetékes tényszók jóváhagyását és a kormányzat anyagi támogatását. Amennyiben ez a törekvés sikerrel jár, a klinika újabb nagyszabású berendezési munkálatokba fog.

— *Saphir Miklós* v. egyet. tanáregéd angol-francia és műtörténeti óráit megkezdte. A jelentkezők tanítványoknak az egyes csoportokba való beosztása telefonon is (30-17) megtudható d. e. 10-től 1-ig.

— *Eljegyzés.* Salamon Judith (Sighet—Haifa) és Mittelmann Tibor (Oradea—Rechovoth) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

DIANA
HÁTFAJASNAL KIVALÓ!

— **Beiratkozások a kolozsvári állami kereskedelmi tanonciskolába.** A Saguna uca 11/b szám alatt Kolozsváron székelő állami kereskedelmi tanonciskola szakmai tanfolyamára a beiratások szeptember 1—10. napjain történnék délután 15—19 órák között. A javítóvizsgák szeptember elsőjén délután 3 órakor lesznek, a szeptemberi tanfolyam abszolváló vizsgái pedig szeptember 11 és 12. napjain délután 3 órakor. Azok a tanulók, akiknek joguk van es akik erre a vizsgára való előbocsátásukat kívánják, kérésüket személyesen adják be az igazgatóságához szeptember 1—2. napjain délután 15—19 órák között. A tanítás szeptember 15-én kezdődik. A szerződött tanoncok az iskolai év kezdetével azonnal tartoznak beiratkozni. Ezekre a tanfolyamokra a következő kereskedelmi ágazatokban foglalkozó tanulók kötelesek beiratkozni: Fűszer, vendéglő, vasáruház, festékáruház, világítási eszközök áruházai, tej- és szeszkereskedések, sóárudák, kályháraktárak, kályha- és fűrdőszobaberendezések árusításával foglalkozó üzletek, halárudák, ruházati cikkek, könyvek, vászonárak, selemárak cégei, továbbá más olyan kereskedelmi ágazatokban foglalkoztatott tanulók, akik a tanoncszerződés kötelezettsége alá esnek. Azokat a munkaadókat, akik a náluk foglalkoztatott tanulóknak a tanonciskolába való beiratását szabályozó kötelezettségeknek nem tesznek eleget, 1000—10.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtják, a szakmai előkészítésre és az ipar gyakorlására szóló törvény 166 és 177. szakaszai alapján.

Kényszerlakhely a volt litván diktátornak

Kaunasz, augusztus 28. Waldemarasz volt litván miniszterelnök, a diktatórikus kormányzat és a Németországhoz való közeli hibe, utasítást kapott, hogy távozzék el a német-litván határ közelében álló szülővárosából. Waldemarasz vasárnap délután érkezett ebbe a városba, 18 hónapja száműzetés után. Waldemarasz a litván függetlenség kikiáltásának 251-k évfordulója alkalmából amnesztiában részesítették. A volt diktátor kényszerlakhelyét a kormány Zaracsi városában, az ország északi részében jelölte ki.

— Felboncolták a tragikus körülmények között meghalt kolozsvári szabómester holttestét. Néhány nappal ezelőtt hírt adtunk arról, hogy váratlan hirtelenséggel elhunyt Kolozsváron Péter Dezső 31 éves szabómester. Mint ismeretes, az aránylag fiatal mester éjszaka azt álmodta, hogy belefulladt a vízbe. Igen kellemetlen közérzettel ébredt meg és elmondotta rossz álmát hozzátartozóinak, majd az álm elmesélése alatt ismét rosszul lett, úgyhogy a mentőket kellett hívni hozzá. Ez még egy esetben ismétlődött meg ugyanazon éjszaka alatt. Alig távoztak el azonban a mentők másodsor Péter Dezsőtől, ismét rosszul lett és ki is szenvedett. Annakidején jelentették, hogy a kolozsvári ügyészség gyanusnak találva a szabómester hirtelen és különös körülmények között bekövetkezett halálát, elrendelte a holttest felboncolását. A boncolást a helybeli bonctani intézetben dr. Kernbach Mihály orvosprofesszor végezte, aki kivéve a holttest egyes belső részeit, alaposabb vizsgálat végett felküldötte azokat a fővárosi bonctani intézetbe.

— A megszüntetett nagyváradi Kereskedelmi Csarnok vagyonának az Iparkamara részére való átadását mondotta ki a nagyváradi törvényszék. Nagyváradról jelentik: Ismeretes, hogy a nagyváradi Kereskedelmi Csarnokot felosztatták és a csarnok ingatlanai a kereskedelmi iparkamara tulajdonába mentek át. Ideiglenesen egy felszámoló bizottság került a csarnok élére. Az iparkamara kérelmmel fordult az illetékes hatóságokhoz, hogy a csarnok vagyonállományát adják a kamara rendelkezésére. Ezt a kérelmet szombaton tárgyalta a nagyváradi törvényszék és helyt adott a kamara kérésének, megvonva a felszámoló bizottság megbízását és kötelezve a bizottságot arra, hogy 15 napon belül adja át a volt Kereskedelmi Csarnok vagyonát a kamarának, mivel a törvény által a likvidálásra megszabott hat hónap letelt és azt semmiféle indokból sem lehet meghosszabbítani. Egyben kimondotta a törvényszék, hogy a Kereskedelmi és Iparkamarának joga van ez itélet alapján a tulajdonjog bekebelezését kérni a volt Kereskedelmi Csarnok ingatlanára.

— Autószerencsétlenség Kolozsváron. Vasárnap délután 1 órakor súlyos szerencsétlenség történt az Avram Iancu uccában. A 36-os rendszámú gyulafehérvári magánkocsi, amelyet János Jakab sofőr vezetett, a 18-as számú ház előtt elgázolta Madac Vasile közlegényt, egy kolozsvári magasrangú katonatiszt tisztiszolgáját. A gépkocsi nagy sebességgel haladt az egyik közeli garázs felé. A sofőr, alig csökkentve a sebességet, kanyarodott be a garázs kapuján, ahol váratlanul szembetalálta magát Madac Vasileval. A szerencsétlen katonának már nem volt ideje félreugrania, a kerekék alá került, melyek jobblátát és jobbkarját teljesen széttronsolták. A súlyos sérüléseket szenvedett közlegényt a helyszínrre kihívták mentők első segélynyújtás után a beszállították a katonai kórházba. A gázoló sofőr ellen megindult az eljárás.

— A Rapid autobusz-szindikátus keres egy-két szobás irodahelyiséget a Piața Unirii közelében. Cim: Calea Regele Carol II. 119. Telefon: 30-29.

EGYESÜLETI ÉLET

— **Wizo teadélután.** Ma, kedden, augusztus 29-én délután 5 órakor a Concordia klubban, a nyári szünet után a kolozsvári Wizo újra megkezdői römös teadélutánjait. Ezuton kéri a hölgyek minél nagyobb számban való megjelenését a vezetőség.

Szerkesztői üzenetek

Dr L. E. A Paul Ehrlich Orvostudományi Egyesület elnöke dr Goldberger Ede kolozsvári orvos. Cime: Cluj, Str. Saguna No. 8.

London, Henderson tovább foly kereszte Chamberlain kanceller szasabban talában tar alnök, akik Cadogan ki Belisha had miniszterek Ezelkel a beszélések detéleg déle tanácsot de kezdeni. H

A h a Lond üttek öss angol vá A de közöttü Az helyzetek vezé asóház angol je

Londonb ka repülőgég meg a lond teljes homá vetséget, az kérdésére k gyok. Egy retében a he közülik rep ka körök megbízottjár azonban az nagyobb for lentéketlen s

London, a mértékadó k egy német Schmidt k sárnap delu zett. Valósz mélyiség Rít tét továbbit

London, a hiteles forr az angol kö e következő Anglia ne beti Lengye lezettségét. meg van gy kérdés, ame meg ne leh kormány a is. Ahhoz a eredményese lek köteless bizalmat kel leknek bizor kötnők. Ez patoknak a ban kell, ho háborujának jesítése után dulo tárgyal kell történn lye és állam szenvedjen se után Né oákat kell ben. Ezen is hajlandó

Berlin, a lni diplomá rint Molotov dán Berlinbe Ribbentropp Moszkvában

Belgrad, a iroda jelenti szerint az bizta a dön kött. London

London Varsóra bizza a döntést a német javaslatok fölött

(Első oldali cikkünk folytatása)

London, augusztus 28. (Rador). Neville Henderson berlini angol nagykövete vasárnap tovább folytatta megbeszéléseit. E célből felkereste Halifax külügyminisztert, majd Chamberlain miniszterelnököt és vele a Hitler-kancellárnak adandó válasz felett hosszasan tanácskozott. Egész délelőtt hivatalban tartózkodott Chamberlain miniszterelnök, akit sorban felkerestek: Henderson, Cadogan külügyi államtitkár, Hoare belügy-, Belisha hadügy-, MacDonald gyarmattügyi miniszterek és Simon kincstári kancellár. Ezekkel a politikusokkal folytatott megbeszélések annyira elhúzódtak, hogy az eredetileg délelőtt 11 órára tervezett minisztertanácsot délután 3 órakor tudták csak megkezdeni. Henderson nagykövete a miniszter-

tanács tartalma alatt is a miniszterelnökségen maradt, majd azután VI. György uralkodónak tett jelentést berlini tapasztalatairól.

Egyidejűleg jelentik Londonból, hogy a délután 3 órakor kezdődött minisztertanács háromnegyed ötig tartott. A minisztertanács megállapodott a Hitler-kancellárnak adandó válasz szövegében.

Chamberlain a királynál

Londonból jelentik: Az angol miniszterelnök a minisztertanács után félhatkor az uccákon várakozó tömeg lelkes éljenzése közben a Buckingham-palotába hajtatott, ahol jelentést tett az uralkodónak. Halifax lord ugyanakkor Corbin francia és Rüszdi Arras török követekkel tárgyal.

belül héttagú kabinetet alakítanak. A Churchill—Eden és Duff Cooper belépése elleni összes kifogások tárgyalánna váltak, úgy, hogy válság esetén az összes angol személyiségek Chamberlain rendelkezésére állnak.

Henderson pesszimista

LONDON, augusztus 28. Sir Neville Henderson repülőgépe délután öt órakor indult el Berlinbe. Az újságírók sikert kívántak utárához, mire a nagykövete a következőket válaszolta:

— Köszönöm. Szükségem van az összes lehető sánsszokra.

Beck vasárnap Londonban járt?

London, aug. 28. (Rador) Az egyik távirati iroda meg nem erősített híre szerint vasárnap este Beck lengyel külügyminiszter Londonba érkezett. A külügyminiszter

Visszarendelték az angol hajókat

London, augusztus 28. Az összes német kikötőkben tartózkodó angol kereskedelmi hajók utasítás kaptak, hogy azonnal térjenek vissza az angol kikötőkbe.

Az angol kormány felvásárolta Ujzeland egész juh- és berbécsushus feleslegét. Körülbelül egymillió juhról és berbécsről van szó.

Párizs, augusztus 28. Hétfőn délelőtt az északi pályaudvaron közölték az utasokkal, hogy a vasúti összeköttetés Németországgal ideiglenesen megszakadt.

Az angol flotta blokádrozni fogja a német kikötőket

Rómából jelentik: A Messagero londoni tudósítás alapján azt a hírt közli, hogy az angol hadiflottának utasítása van, miszerint egy konflagráció esetében azonnal vegye ostromzár alá a német kikötőket, valamint a Németország felé utban lévő német hajókat. Ugyanakkor jelentik, hogy a Szuez-csatorna Földközi-tengeri bejáratánál az őrségeket megerősítették és a palesztinai angol ezredet készenlétebe helyezték.

A hétfői angol minisztertanács jóváhagyta a Hitlernek küldendő válasz szövegét

Londonból jelentik: (Rador) A kormány tagjai hétfőn délelőtt újabb minisztertanácsra ültek össze, amely 50 percig tartott. A minisztertanács jóváhagyta a Hitlernek küldendő angol válasz végleges szövegét.

A délutáni lapok értesülése szerint a válasz olyan természetű, hogy a két kormány közötti újabb jegyzékváltást fogja maga után vonni.

Az alsóház ma délutáni ülésén Chamberlain miniszterelnök ismerteti a nemzetközi helyzetet, beszámol Hitler üzenetéről és az arra adott angol válaszról. Utána az ellenzék vezetői szólalnak fel. Hosszabb vitára, az adott körülmények között, nincs kilátás. Az alsóház legközelebbi ülését csütörtökön tartja. Azt hiszik, hogy addig megérkezik az angol jegyzékre adandó német válasz.

„Nem tudom: ki vagyok“

Londonból jelentik: (Rador) Vasárnap éjszaka repülőgépen titokzatos személyiség érkezett meg a londoni német követségre. Személyét teljes homály fedi. Amikor elhagyta a követséget, az összegyűlt újságírók érdeklődő kérdéseire kijelentette: „nem tudom: ki vagyok“. Egy óra múlva három személy kíséretében a hestoni repülőterre ment. Az egyik közülük repülőgépen Berlinbe repült. Politikai körök szerint a német kormány egyik megbízottjáról van szó. Jólétsági körök azonban az egész ügynek nem tulajdonítanak nagyobb fontosságot és kijelentik, hogy jelentéktelen személyről van szó.

Ribbentropp üzenete

London, augusztus 28. (Rador). Londonban mértékadó körökben az a hír terjedt el, hogy egy német politikai személyiség, valószínűleg Schmidt külügyminiszteri tanácsos, vasárnap délután repülőgépen Londonba érkezett. Valószínűleg tartják, hogy az illető személyiség Ribbentropp külügyminiszter üzenetét továbbította az angol kormánynak.

Londonból jelentik: A Press Association rámutat arra, hogy Londonban az a felfogás, miszerint a helyzet nem fog radikálisan megváltozni és abban sem enyhülés, sem súlyosbodás nem áll be addig, amíg az angol kormány, illetve Hitler üzenetváltása határozott ponthoz nem ér. Bizakodnak abban, hogy a válság gordiuszi csomóját sikerül mégis valahogyan kettévágni. Henderson legutóbbi 70 perces megbeszélése Hitler kancellárral nem vágta el minden békés kibontakozás lehetőségét véglegesen. Londonban úgy tudják, hogy a sajtóban kedden hozzák nyilvánosságra Hitler közlését és az angol kormány válaszáét. Valószínű, hogy Hitler újabb válasza kedden már meg is érkezik.

Az uralkodó egyébként Chamberlain egy órás kihallgatása után Greenwoodot, a munkáspárt vezérét fogadta kihallgatáson.

London, augusztus 28. Sir Neville Henderson délután négy órakor repülőgépen Londonból Berlinbe indult, hogy elvigye Hitlernek az angol kormány válaszcikkjét.

Németországban kiadták az élelmiszerjegyeket

Berlin, aug. 28. (Rador) Berlinben a helyzet aránylag nyugodtnak mondható. A kenyérjegyeket már szombatn kiosztották. Az üzletek alkalmazottainak körülbelül 20 százalékat hívták be a katonasághoz és a villamosokon, valamint számos helyen már a nők vették át a szolgálat teljesítését. Az angol és francia újságírók már vasárnap elutaztak Berlinből és a tegnapi nap folyamán az utolsó francia és lengyel újságírók is elhagyták a birodalom területét.

Berlini újságíró körökben az a hír terjedt el, hogy Hitler kancellár válaszában vétele után Daladier miniszterelnök újabb levelet intézett a Führerhez. Ezt a hírt azonban német részről megcáfolták.

A DNB jelentése szerint német politikai és

sajtókörökben az a felfogás uralkodik, hogy a háború kitörése vagy a béke megmentése szinte óráról órára közeledik.

Máris megkezdődött a hadigazdálkodás Németországban

Az élelmiszerekre vonatkozólag életbeléptetett hatósági vásárlójegyek érvénye nem vonatkozik a tojásra, kakaóra, kenyérré, buza- és rozslisztre és burgonyára. A szővőanyagoknál csak a hadsereg által lefoglalt készletek fölöslegét lehet forgalomba hozni. A Deutsche Dienst szerint az intézkedések csak idejében való gondoskodást jelentenek. A vendéglők és szállodák utasítás kaptak, hogy az ételpon legfeljebb 10 féle ételt szerepeltethessenek, köztük legalább egy halfélért.

Összehívásra készen áll a Reichstag

Berlin, aug. 28. (Rador) A nürnbergi pártkongresszust, amely szeptember 2-ára volt összehívva, bizonytalan időre elhalasztották.

Berlin, augusztus 28. A birodalmi tanács Berlinben tartózkodó képviselőit Hitler bajtársi öszéjövételre hívta meg az új kancellári palotába. Itt a nagyköveti utamban Hitler nagyobb beszédet tartott, amint azt DNB jelenti, amelyben kiemelte a jelenlegi helyzet súlyosságát a képviselők előtt, akik a Führert

lelkes ünneplésben részesítették.

Az összes német képviselők és birodalmi vezetők Berlinben tartózkodnak, hogy szükség esetén a kormány rendelkezésére álljanak. A Reichstagot adott esetben félóra alatt össze lehet hívni. A hatóságok rendelkezésére csak a korlátozott mértékben áll benzin a magánforgalom céljaira, mert a benzinkészletek nagyrészt lefoglaltak.

Mit tartalmaz az angol válasz

London, augusztus 28. Az United Press hiteles forrásból szerzett értesülése szerint az angol kormány Hitlernek adandó válasza a következőket tartalmazza:

Anglia nem gyengítheti és nem csökkentheti Lengyelországgal szemben vállalt kötelezettségeit. Az angol kormány szilárdan meg van győződve, hogy nem létezik európai kérdés, amelyet tárgyalások és békés uton meg ne lehetne oldani. Ilyennek tekintik a kormányt a lengyel-német ellentétek ügyét is. Ahhoz azonban, hogy ezek a tárgyalások eredményesek lehessenek, a szemben álló felek kötelessége jóakarral hozzájárulni egy bizalmat keltő légkör kialakításához. A feleknek bizonyos időre fegyverszünetet kell kötniök. Ez a fegyverszünet nemcsak a csapatoknak a határokról való visszavonásában kell, hogy kifejeződjék, hanem a szavak háborújának megszüntetésében is. Ennek teljesítése után, meg kell állapítani a meginduló tárgyalások anyagát. Ennek viszont úgy kell történnie, hogy Lengyelország tekintélye és állami függetlensége semmiben se szenvedjen csorbát. A tárgyalások befejezése után Németországnak nemzetközi garanciákat kell vállalnia Lengyelországgal szemben. Ezen garanciák megadásában Anglia is hajlandó résztvenni.

Molotov szerdán Berlinbe utazik Berlin, augusztus 28. Az Esti Újság berlini diplomáciai levelezőjének értesülése szerint Molotov orosz külügyi népbiztos szerdán Berlinbe érkezik, visszaadva ezáltal Ribbentropp német külügyminiszternek Moszkvában tett látogatását.

Belgrádi lap az angol magatartásról

Belgrád, augusztus 28. A német távirati iroda jelenti: A Politika című lap értesülése szerint az angol kormány Lengyelországra bizza a döntést, a német békejavaslatok fölött. Londoni politikai körök hangsúlyozták,

hogy Danzig visszacsatolásáról szó sem lehet — írja a szerb lap.

A londoni lengyel nagykövete Halifaxnál

London, augusztus 28. Halifax külügyminiszter kihallgatáson fogadta Raczyński gróf lengyel nagykövetet, akivel ismertette az angol kormány Hitler kancellár üzenetére adandó válaszáét.

A windsori herceg szerepe

London, augusztus 28. A windsori herceg kijelentette, hogy kész bármely pillanatban hazatérni Angliába a francia Rivieráról, ahol jelenleg tartózkodik. A Daily Express szerint a herceg egyetlen kívánsága az, hogy engedjék meg feleségének is az Angliába való betutazást. Baráti körében az a hír terjedt el, hogy a herceg hajlandó bármely feladatot elvállalni, amelyet a kormány reá bizza.

Egy különös „merénylet“

London, augusztus 28. Tegnap egész délelőtt hatalmas tömeg szorongott a miniszterelnökségi palota környékén, figyelve a miniszterek érkezését és távozását. A tömegből hirtelen segítségkérők hangzottak el. A tömeg erre riadtan szétfutott, amire a rendőrség elzárta az utat. Valaki dobzott a követre. A dobokban apró kauszklabdák voltak, amelyeken ez a felírás volt: „Béke!“ A tömeg rémülten futott szét, mert az első pillanatban bombamerénylet sejtettek. A szokatlan „merénylet“ elkövetőjét letartóztatták.

Az angol hadikormány

London, augusztus 28. Minden politikai intézkedés megtörtént arra az esetre, amennyiben háború törne ki. Az angol kormány azonnal átalakulna. A kormányon

Folyik a lengyelek kiszorítása Danzigban

A DNB iroda danzigi jelentése szerint Hohenstein, Troyl és Keiserhafen állomások, amelyeket eddig lengyelek vezettek, danzigi ellenőrzés alá vették, mivel a lengyelek fegyvert s hadianyagot kíséreltek meg a városba becsempészni.

Varsó szerint Berlin ideges

Varsóból jelentik: A Patt jelentése szerint az európai helyzet a diplomáciai és politikai megbeszélések ellenére változatlanul súlyos. A békefront magatartása hidegvérű, míg Berlinben bizonyos idegesség mutatkozik. A lengyel lapok ismertetik a tannenbergi és nürnbergi innepségek elmaradását, amelyek az idegesség jelei. A lengyel lapok szerint egy konflagráció bekövetkezéséért, amelyet Varsó hidegvérrel vár, kizárólag Németországot teszik felelőssé. A Patt jelentése szerint teljesen alaptalanok azok a hírek, hogy Lengyelországban állítólag 30 ezer németet tartóztattak volna le. A német propaganda egyéb híradásait is cáfolják. A Havas iroda ugyanakkor azt jelenti Varsóból, hogy a danzigi lengyelek helyzete egyre súlyosabb.

Számos lengyelt letartóztattak. A német hatóságok több határpontra beszüntették a forgalmat.

Szintén Varsóból jelentik, hogy Beck külügyminiszter tegnap hosszabb kihallgatáson fogadta az apostoli nunciust és a francia nagykövetet.

Megszűnt a vasúti közlekedés Lengyelország és Németország között

Posenből jelentik: Az a vonat, amelynek Branchenberg felől jött vasárnap hat órakor kellett volna megérkeznie Posenbe, nem jött meg. A német hatóságok közölték a lengyelekkel, hogy ez a vonat nem indul többé Lengyelországba. Ugyiszintén a 10 órás vonat sem megy keresztül a német-lengyel határon.

Vasárnap délután a németek lezárták a határt és Gorzytkie és Miezyucz városok között drótkerítést feszítettek ki.

Tilos a repülőközlekedés Danzig fölött

Danzigból jelentik: A hatóságok megtiltották a repülőgépek közlekedését a szabadváros területe fölött.

Varsó nem kért az orosz katonai segítségből

Moszkvából jelentik: A Reuter jelentése szerint Vorosilov kijelentette, hogy a francia és angol küldöttségek között a tárgyalások megszakadtak, a megbeszélések folyamán felmerült téves nézőpontok miatt. A lengyel kormány ugyanis többek között kijelentette, hogy nincs szüksége s nem akarja elfogadni a szovjet katonai segítségét. Már lehetetlenné tette a tárgyaló felek közötti összhangot. Arra a kérdésre, hogy Lengyelország hadianyagokkal való megsegítése szóba került-e, Vorosilov tagadó választ adott. Nyilatkozatát azzal zárta, hogy a francia-angol-orosz tárgyalások nem azért szakadtak meg, mert a

szovjet megnemtámadási egyezményt kötött Németországgal, hanem azért, mert a tárgyalások legyőzhetetlen nehézségek miatt holtpontra jutottak.

A szovjettanács ülése

Moszkva, augusztus 28. A legfőbb szovjettanács ülése ma délután két órakor nyílt meg. Napirendén az általános katonai kötelezettség bevezetéséről szóló törvényjavaslat és az orosz-német megnemtámadási szerződés ratifikálása szerepel.

Tiso hű a németekhez Pozsony, augusztus 28. Vasárnap több (Folytatás a 8-ik oldalon.)

SPORT

Hét Makkabi rekord a zsidó sportegyesületek marosvásárhelyi uszóversenyének első napján

Az első napon a vásárhelyi Makkabi 95, a nagyváradai Makkabi 37, a Haggibbor 20, az aradi Hakoah 1 pontot szerzett

Targu-Mures, augusztus 28. (Az Uj Kelet tud.) Vasárnap reggel 9 órakor, a városi strand medencéjében, igen nagyszámú nézősereg jelenlétében kezdődött meg az erdélyi zsidó sportegyesületek bajnoki uszóversenye a Sennsieb Béla által alapított „Ben Cion” Kupáért. A versenyre a kolozsvári Haggibbor 23, az aradi Hakoah 6, a nagyváradai Makkabi 15 és a marosvásárhelyi Makkabi 30 versenyzője nevezett. A bucaresti Makkabi gárdája az utolsó pillanatban lemondta részvételét, hasonlóképpen a brassói Ivria is. A verseny elsőnapján eredményei a következők:

50 m gyors (kupaversenyen kívül): 1. Sebestyén Haggibbor 53.2 mp. 2. Landau II Makkabi Vásárhely 53.4. 3. Blum Makkabi Marosvásárhely 54.9. Indultak haton.

50 m ifjúsági gyors: 1. Katz László Makkabi Vásárhely 31.8. Makkabi rekord. 2. Fritz Andor Makkabi Marosvásárhely 32.3. 3. Jakabovits I Makkabi Marosvásárhely 32.4. Indultak kilencen.

100 m leány mellúszás: 1. Szabó Judit Makkabi Marosvásárhely 1:47.5. Makkabi rekord. 2. Grünwald Éva Haggibbor 1:49. 3. Reis Zsuzsa Hakoah Arad 2:02.1. Indultak ötön.

200 m női gyors: 1. Grünfeld Lili Makkabi Vásárhely 4:08.6.

100 m férfi hát: Grünwald Makkabi Nagyvárad 1:27.5. Makkabi rekord. 2. Jakabovits Ödön Makkabi Vásárhely 1:29.8. 3. Erdélyi József Makkabi Vásárhely 1:34.2. Indultak kilencen.

3x50 m leány vegyesstaféta: 1. Makkabi Marosvásárhely (Jakabovits Éva, Szabó Judit, Farkas) 2:41.5. 2. Haggibbor Kolozsvár (Goldstein Alice, Kohn Judit, Grünwald Éva) 2:44.6. 3. Makkabi Nagyvárad (Desberg Ágnes, Rosenfeld N., Kálmán Magda) 2:53. 4. Makkabi II Marosvásárhely (Braun, Erényi, Rosenfeld).

100 m férfi gyors: 1. Fritz Andor Makkabi Vásárhely 1:15.5. Makkabi rekord. 2. Kohn József Makkabi Vásárhely 1:17.1. 3. Katz

László Makkabi Nagyvárad 1:18. Indultak tizenegyen.

Vízipó: Haggibbor—Makkabi II Marosvásárhely 2:1. Barátságos.

A versenyeket délután 2 órakor folytatták. A délutáni eredmények a következők: 100 m ifj. mell: 1. Jakabovits Ödön Makkabi Vásárhely 1:29.8. 2. Stern Károly Makkabi Nagyvárad 1:31.4. 3. Fodor Bertalan Vásárhely 1:36.2. Indultak tizenegyen.

4x100 m férfi gyorsstaféta: 1. Makkabi Nagyvárad (Schwartz, Eisensutz, Grünwald, Katz) 5:27.4. Makkabi rekord. 2. Makkabi Marosvásárhely (Fritz Kohn, Molnár, Fekete) 5:31.4. 3. Makkabi II Marosvásárhely (Stein V., Stein M., Jakabovits Imre, Rosenfeld Max) 6:11.8. 4. Haggibbor Kolozsvár (Sándor, Róbert, Sebestyén A., Meister).

100 m női hátúszás: 1. Jakabovits Éva Makkabi Vásárhely 1:51.3. 2. Grünwald Éva Haggibbor Kolozsvár 2:04. 3. Desberg Ágnes Makkabi Nagyvárad 2:09. Indultak négyen.

100 m ifjúsági hát: 1. Jakabovits Ödön Makkabi Vásárhely 1:31.4. Makkabi rekord. 2. Erdélyi József Makkabi Vásárhely 1:35.4. 3. Róbert Haggibbor 1:36. Indultak tizen.

4x50 m leány gyorsstaféta: 1. Makkabi Marosvásárhely (Stein Judit, Rosenfeld Margit, Farkas Gabi, Szabó Judit) 4:19.2.

100 m női gyors: 1. Grünfeld Lili Makkabi Vásárhely 1:47.5. 2. Kálmán Magda Makkabi Nagyvárad 2:09. 3. Grünwald Éva Haggibbor 2:13.

3x100 ifj. vegyesstaféta: 1. Makkabi Marosvásárhely (Erdélyi, Jakabovits, Fritz) 4:31.2. 3. Makkabi rekord. 2. Makkabi Nagyvárad. 3. Makkabi II Marosvásárhely. 4. Makkabi III Marosvásárhely.

Vízipó: Makkabi Nagyvárad—Makkabi Marosvásárhely 3:3 (2:0).

A verseny első napja után a pontverseny állása a következő: 1. Makkabi Marosvásárhely 95 pont, 2. Makkabi Nagyvárad 37 p., 3. Haggibbor Kolozsvár 20 p., 4. Hakoah Arad 1 pont. (f. f.)

A Nemzeti Bajnokság első fordulója

Cluj, augusztus 28. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság küzdelme vasárnap kezdődött. Az eredmények a következők:

Victoria—Unirea Tricolor 0:0. Bucuresti, augusztus 28. Háromezer néző. Bíró Vartolomeu. A Victoria teljes együttesével játszott vasárnap az Ober-ban. Az első félidő 20-ik percében Carjan 11-esét Sepsi kivédte, aki egyben a mezőny legjobb embere volt.

Rapid—Gloria FCR 6:0 (3:0). Bucuresti, augusztus 28. A Giulesti pályán 5000 néző előtt játszott a két vasutascsapat. A Rapid végig nagy fölényben volt és könnyen győzött Auer (3) és Barátki (3) góljaival a gyengén játszó galati Gloria CFR ellen. A mérkőzést Tope Jonescu vezette.

TMAC—Sportul Studentesc 3:2 (2:1). Bucuresti, augusztus 28. A Giulesti pályán a fenti mérkőzés előtt játszott a TMAC a fővárosi diákoscsapat ellen. A temesvári csapat Bindeavál és Chiroual megerősítve megérdemelten győzött. Góllövők: Reiter (2) és Tóth, illetve Remus és Marinescu. 5000 néző. Bíró E. Kroner.

FC Carpați—UDR 2:0 (1:0). Nagybánya, augusztus 28. Kétezer néző. Bíró dr Morar. A resicai csapat Pop Vasile nélkül, de több poszton megerősítve állott ki az FC Carpați ellen. A nagybányai csapat csak küzdelem után tudta legyőzni jó ellenfelét. A 39-ik percben Szőke lövi a vezetőgólt. Szünet után a 19. percben Perneky révén 2:0. Rá két percre az UDR 11-eshez jut, de Zsizsik büntetőjét Hevesi kivédte.

Venus—AMTE 3:0 (1:0). Arad, augusztus 28. Az aradi munkácsapat, amely Perneky helyén Friedet játszatta, nem tudott megbirkózni a kitünően játszó bajnoksapattal, amely pedig 10 emberrel játszottá végig a mérkőzést, mert az 5-ik percben Humis megsérült. A 24. percben Bodola fejsgóljával 1:0. Szünet után a 7. percben Jordache révén 2:0, majd a 14. percben Bodola újabb gólt fejel Gerold hálójába. A mérkőzést Piki Kroner vezette 3500 néző előtt.

Ripensia—Juventus 3:0 (2:0). Temesvár, augusztus 28. A temesvári proficsapat Dobai nélkül, erősen tartalékoiba is könnyen győzött a Juventus ellen. Góllövők a 29. percben Miac 1:0, a 39. percben Zsiffkovits 2:0. Szü-

net után Simatoc 11-esből lövi a Ripensia harmadik gólját. 2500 néző. Bíró Ceuranu.

Barátságos mérkőzések

Kolozsvár, UEC—Haggibbor 5:3 (2:1). A Stadionban játszott mérkőzésen az UEC megérdemelten győzött a tartalékos Haggibbor ellen. Góllövők: Matias (3), Pinteá (2), illetve Kleinmann (2) és Kauffmann. Echo I—KAC I 2:0 (1:0), Victoria vegyes—KMSC 2:0 (0:0).

Marosvásárhely, Monopol—Sodronyipar 4:2 (0:1).

Temesvár, Kinizsi—Juventus 13:0 (6:0).

A predeáli Károly Kupa versenyeken öt országos rekordot javítottak meg. Predeálról jelentik: A Károly Kupa atlétikai versenyen, amelyet szombaton és vasárnap bonyolítottak le, öt új országos rekord született, melyek a következők: Kalapácsdobás: Háró KAC 50 m 20 cm. Távolugrás: Stoichitescu Soimi 7 m 16 cm. Hármugrás: Calistrat Viř. Dacia 14 m 40 cm. 400 m gátfutás: Kiss Esta Sun 58.3 mp. 4x100 m staféta: Soimi 43.8 mp.

KÜLFÖLD

Lengyelország—Magyarország 4:2 (1:2) Varsóból jelentik: Vasárnap délután 25 ezer néző előtt játszott a két csapat a finn Pikormen vezetése mellett. A lengyel csapat megérdemelten győzött. A 15. percben Zsengeller, majd a 28. percben Adam révén már 2:0-ra vezetnek a magyarok, amikor a 31. percben Cebila sépít. Szünet után Willimonsky mesterhármával 4:2-re győznek a lengyelek.

Bécsben a főiskolai világbajnokságon a labdarúgóturnát a németek nyerték, akik a döntőben 3:0 (1:0) arányban győztek az olaszok ellen.

A SZIFILISZ

nem gyógyíthatatlan betegség.

Kezelhető diszkrétan az új külföldi tudományos alapon készített „ARONGYL” pasztillákkal. Az egészségügyi minisztérium által engedélyezve. Kapható az összes gyógyszerárakban és drogériákban, vagy utánvétellel 450.— lejért dr. C. Gucl gyógyszerárakban, Bucuresti, Calea Victoriei 33. (Frascați-palota). Felvilágosító brosurát ingyen küld diszkrét módon „NIFAR” Str. Maria Rosetti Nr. 47.

KÖZGAZDASÁG

A bankok az április 1. óta le nem rótt illetékeket birságmentesen fizethetik be szeptember végéig

Milyen illetékek fizetésére kötelezi a bankokat az új illetéktörvény?

Bucuresti, augusztus 28. Az 1939 április 1-i illetéktörvény módosítása miatt alkalmazhatatlanná vált az a megállapodás, amely a bankok és a kincstár között fennállott az illetékek leróvása tekintetében. Április 1 óta a különböző homályos rendelkezéseket számos esetben másként értelmezték a bankok és másként értelmezték a fiskus ellenőrző közegei.

Ennek a kellemetlen helyzetnek a megszüntetése érdekében a Romániai Bank Szövetségének kérésére a pénzügyminisztérium most bizottságot küldött ki a belyegtörvény egységes alkalmazására vonatkozó szabályok egységesítésére. A bizottság most fejezte be a munkáját és a pénzügyminisztérium erre értesítette a Bankszövetséget, hogy beleegyezett abba, hogy a bankok birságmentesen, vagy általában formájában fizessék le az illetékeket

mindazoknál az ügyleteknél, amelyeket 1939 április elseje óta bonyolítottak le. Az elmaradt illetékeket a bankok szeptember 30-ig minden birság nélkül fizethetik be tételenként összeállított jegyzék alapján. Azok a bankok, amelyek mentesülni akarnak ettől a nagy munkától, általában való fizetést kérhetnek a minisztériumtól. Az átalányfizetés úgy történik, hogy a minisztérium kijelöl egy napot és arról a napról összeírják az összes bankműveleteket, amelyek után nem rótták le az előírt illetékeket, ezek összegét megszorozzák az április elseje és a fizetés időpontja között eltelt munkanapok számával és az így nyert összeget kell a banknak befizetnie. Ha banknak fiókjai is vannak, megállapítják a fiókok és a központ által fizetendő átalányösszeget.

Románia exportkontingensét több mint tíz százalékkal emelte fel a nemzetközi fenyőexportkارتell

Megirtuk, hogy a nemzetközi fenyőexportkارتell stockholmi konferenciáján — a világiacokon mutatózó nagy kereslet miatt — átlagban tíz százalékkal felemelte az egyezményben résztvevő faexportőr államok kiviteli kontingenseit. Az egyezmény szerint az új kiviteli kvóták a következők:

	Uj kvóta	régi kvóta
	(standardekben)	
Románia	216.480	196.800
Finnország	884.400	804.000
Oroszország	836.000	760.000
Svédország	721.600	656.000
Lengyelország	275.440	250.000
Jugoszlávia	147.840	134.400
Lettország	111.760	101.600
Összesen	3.193.520	2.903.200

Amint a fentiekből kitűnik, a kisállamok részére bizonyos kvótamódosítások is történtek. Az emelés nagy jelentőségű azért is, mert a kvótákat a legtöbb állam már eddig is 90—95 százalékban ki tudta használni a nagy kereslet miatt, ugyanakkor pedig — különösen az utóbbi napokban — a nemzetközi árak is emelkedtek.

A német kormány csak német gyártmányú szérummal beöltött romániai élőállatot enged be. A német kormány átirata alapján a földművelésügyi miniszter most leiratot intézett az élőállatexportőr szervezetekhez, amelyben közli, hogy Németországba csak olyan élőállatot vihet be, melyet német gyártmányú szérummal oltottak be és a német hatóságok eme rendelkezés betartását szigorúan ellenőrzik.

A cernagyárak 10—15 százalékkal emelték az árakat. A cernagyárak elhatározták, hogy a cernaárakat 10—15 százalékkal emelik, aszerint, hogy melyik milyen minőségű. Az áremelést a nyersanyagdrágulással és a közterhek emelkedésével magyarázzák.

Bulgária betiltotta az árpa, zab és takarmányfélék kivitelét. A bulgár kormány rendeletet adott ki, amelyben az árpa, zab és takarmányfélék kivitelét betiltották, a nemzetközi helyzetre való tekintettel. Egy másik rendeletben a bulgár kormány betiltotta az összes ásványi és állati eredetű nyersanyagok kivitelét.

A CFR 3 millió darab talpát és 16.000 köbméter deszkát vásárol. Pénteken nagyszabású árlejtés volt a CFR gazdasági hivatalánál 15 ezer köbméter fenyődeszka és 1000 köbméter tölgyfadeszka beszerzésére. Az ajánlattevő cégek a fenyőáruért köbméterenként 2000—2100 lejt, a tölgyfadeszkaért 4000—4200 lejt kértek, vagyis

köbméterenként 300 lejjel többet, mint a vasutnál legutóbb tartott árlejtés alkalmával. Szeptember 21-én a CFR újabb árlejtést tart mintegy 3 millió tölgy- és bükk-talpfa szállítására.

A munkaügyi minisztérium figyelmeztetése a vállalatokhoz. A munkaügyi minisztérium hivatalos közleményt adott ki, amelyben figyelmezteti a vállalatok vezetőit, hogy szigorúan tartsák be azokat a rendelkezéseket, amelyeket a kormány a katonai gyakorlatra behívott egyének fizetésének folyósítása tárgyában hozott.

Magyarország három ezer vagonra akarja csökkenteni romániai tizifabehozatát. A folyamatban lévő román-magyar kereskedelmi tárgyalások fordulópontot jelentenek a két állam egymásközti gazdasági kapcsolataiban. A magyar kormány most már figyelembe veszi azt a helyzetet, melyet Kárpátalja visszacsatolása és a dunántúli petróleumtelepek kiaknázása jelent a magyar gazdasági életnek. Újabb jelentések szerint a magyar tárgyalóbizottság többek között azt javasolja, hogy Románia tűzfakivitelét a magyar piacra az eddigi évi 25 ezer vagonat mindössze három ezer vagonra csökkentse. Hasonló arányú csökkentést kíván Magyarország más faipari termékekben is. Ugyanílyan tervezi a magyar kormánynak a petróleumbehozatal terén is.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.59
font	662.40—672.75
paletszámai font	663.09—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.88—32.36
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csenhokrona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovák koronra (Pozsony hiv.)	4.68—4.77
Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:	
angol font, 30%-os szabadkvóta	1423—1430
angol font, 20%-os kvóta	1450—1460
angol font, 40%-os kvóta	1163—1170
dollár, 30%-os szabadkvóta	308.90
svájci frank, 30%-os kvóta	69.95
francia frank, 20%-os sz.-kvóta	8.08
francia frank, 30%-os kvóta	8.21
holland forint, 30%-os kvóta	172
belgas, 30%-os	51.80
svédkoronra, 30%-os kvóta	73
A B) lista kompenzációk árfolyamai:	
font angol árukra	1250 lej
font más államok áruira	1365 "
font angol gyarmatok áruira	1300 "
belgas	48—49 "
holland forint	140—142 "

Esküvőket, eljegyzéseket olcsón vállalom, megfelelő helyiséggel rendelkezem. Esküvőre olcsó tortákat, kuglerket készítek, meghívásra hához és vidékre is megyek. Adlerné, Str. Gen. Gherescu, Dr. Elekes mell.

Augusztus 28-án, szakszolgálati Tel-Aviv békéjébe, mondva SOS-jelét adta, derült, hogy kezett ide. P a „máápillim” ezt a várost kikötője nyaralóként állott meg. n. Ritz-szállás az illetékes zését. A váratott ma ta, hogy a h ve, sem ka „máápillim” becsles ezer kzelében át nyolchetes u gesebb tudni jaitami és e sok szenvedt szerencsésen ra szállhatta ni. Az okair azt, hogy va szlele nekik maszlagot is galizálja öke kint 3 egyen Baldwin alag mint a „má irányáról te meg a kriti amit szemta iuk, a követ nem viselte tásuk pompá lodájában m főleg a WIZ öket. Az éle és itt is bel a „máápillim” szállodák fé Abban a hit az angol... nézőközönség hangos „salo nézők még felelgettek. hatalom pon séggel bán gálat után csisjan Sarat litották öket választva óv badon bocsa kezett, mint a telavivi k barka nappa

A pakisztáni ján azt a s desen megté leti-kormány köztük és k arivi és a h vább állított is. A kerüle korrekurák célból, hogy csoportosítás lem kerületé arab-párt eg lesz. Ez a Fehér-könyv

A KKL egy becsles lerőgzíteni a 460 ezer zsi rel több, n voltak. Mi tesz ki, ug aránya 30% egyes nemzet tolodás tel ugyanis min az összlakos nya 81%-ról A zsidók sz lletett tett k csak 184 ezer nak forráaa

A péntek beddöt egy órház Tel- összemoltt érzékelteti bor uccai el valahogy el most egyvon stálami rajt

Palesztinai diárium

Tel-Aviv, augusztus végén.

Augusztus 22 hajnalán, úgy három óra felé, szakadatlan hajótülkölés riasztott ránk, Tel-Aviv békecsendes alvó polgárait. A vijjogó, mondatnám siránkozó hajótülök a SOS-jelet adta le vagy félórán keresztül. Kiderült, hogy vagy 800 illegális bevándorló érkezett ide. Példátlán eset, mert az illegálisok, a „máápilim“, gondosan elkerülték eddig ezt a várost. Nem akartak bajt akasztani a kikötője nyakába. Ez a hajó sem a kikötőnél állott meg, hanem jóval délebbre tőle, az u. n. Ritz-szálloda közelében és a tülköléssel az illetékes hatóságnál jelentette be az érkezését. A rendőrség, katonaság nem sokáig várattott magára. Kiszállott és megállapította, hogy a hajónak sem neve, sem hajóskönyve, sem kapitánya, vagy személyzete. A „máápilim“ megvették a hajót — a hivatalos becsülés ezer fontra taksálja — és Tel-Aviv közelében átvették a vezetését is. A közel nyolchetes uton módjukban volt a legszükségesebb tudnivalókat a hajóvezetés körül elcsajátítani és ezzel az utonnan, drága áron és sok szenvedéssel megszerzett tudományukkal szerencsésen ideirányították. Loppal is part-ra szállhattak volna, de nem akarták ezt tenni. Az okairól sokfélélt tud a fáma. Például azt, hogy valaki, talán a hajósgazda, bebeszélte nekik — „jekek, hát bevették ezt a maszlagozt“ — hogy a rendőrség rögtön legelzálja őket, ha jelentkeznek és koponyánként 3 egynéhány fontot fizet ki nekik a — Baldwin alapjából. De ezek a mesék, épp úgy mint a „máápilim“ származási helyéről, utirányáról terjesztett legendák, nem állják meg a kritika tűzpróbáját. Ami biztos és amit szemtanúság alapján mesélhetek el rójuk, a következő: Jobbára fiatalok. Az ut nem viselte meg őket túlságosan. A fogadtatásuk pompás volt. A város két legjobb szállodájában mosdatták ki, öltöztették át és — főleg a WIZO kegyelméből — lakatták jól őket. Az élc, a javíthatatlan telavivi viccelődés itt is beléjük ragadt és azt mesélték, hogy a „máápilim“ cseppet sem lepődtek meg a szállodák fényes külsőségein és dus menün. Abban a hitben voltak, hogy ilyen elegánsak az angol... gyűjtőtáborok. A parton rengeteg nézőközönség verődött össze. A máápilim hangos „sálom“-mal köszöntötték őket, a nézők még harsányabb „baruch hábáim“-mel feleltek. Felhangzott a Hatikva is. A karhatalom pompásan viselkedett, igaz ember-séggel bánt az érkezőkkel. Az orvosi vizsgálat után az „Eged“ autbusztársaság kocsijain Sarafendre, a katonai táborba szállították őket, jobbára Tel-Aviv mellékuccait választva óvatosan utirányul. Másnapra szabadon bocsátották úgy ezeket az utonnan érkezett, mint a korábbi „illegálisokat“. Viszont a telavivi krónika egy mozgalmas, tarkabarka nappal gyarapodott.

A palesztinai sajtó londoni táviratok alapján azt a szenzációs hírt jelenti, hogy rövidesen megtörténik Palesztinában a 6 kerületi-kormányzó kinevezése. Négy arab lesz köztük és két zsidó, még pedig a ludd-telavivi és a haifai kormányzó. Zsidó lesz továbbá állítólag a jeruzsálemi polgármester is. A kerületi beosztásokon még apró-cseprő korrekciókat akarnak megéjteni, abból a célból, hogy lehetőleg zsidó kormányzók alatt csoportosítsák a zsidó lakosságot. Jeruzsálem kerületének kormányzója a mufti-ellenes arab-párt egyik vezére, Ragab bei Nasasibi lesz. Ez a kinevezés-sorozat újabb lépés a Fehér-könyv tervének megvalósítása felé.

A KKL gazdasági bulletinje is kirukkol egy becsüléssel, amely 1939 közepén igyekszik lerögzíteni a zsidó lakosság számát. E szerint 460 ezer zsidó lakik Palesztinában, 288 ezernél több, mint 1931-ben, amikor 172 ezren voltak. Műtan az összlakosság 1.503.000-t tesz ki, ugyanezen becsülés szerint a zsidók aránya 30%. Az araboké viszont 68%, a vegyes nemzetiségű lakosságé 2%. Nagy az eltolódás tehát a zsidók javára. 1931-ben ugyanis mindössze 17%-át tették ki a zsidók az összlakosságnak. Viszont az arabok aránya 81%-ról az említett 68%-ra csuszott le. A zsidók szaporodása ugyanis közel 300 ezer lelket tett ki, az araboké azonban mindössze csak 184 ezret. Ez ennek a jelentős eltolódásnak forrása.

A péntekről szombatra virradó éjszakán bedől egy épülőfélben lévő háromemeletes bérház Tel-Avivban. Ez a szó bedől, vagy összeomlott nem helyes kifejezés, mert nem érzékelteti kellőképpen azt, ami ezzel a Tábor uccai házzal történt. Ez a ház ugyanis valahogy elmerült a homokban. A fedete most egyvonalban van a talajjal. Végig lehet sétálni rajta. Az eset erősen rejtélyes. Pro

primo azért, mert a házak a városi mérnöki hivatal gondos ellenőrzése alatt épülnek. Pro secundo, mert efféle eset még sohasem fordult itt elő. Példátlán valami. Eddig nem sikerült megtudni a szerencsétlenség okát. Hibás számítás a beton-konstruáció körül? Rossz tetőanyagok? Ásások a telek közelében, amelyek után ennek a háznak is meglazították a talaját? Ami a szerencsétlenségnek egyedül vigasztaló: emberéletben nem esett kár. Lakói még nem voltak a háznak. Es mert az összerokadás, a kártyavárszerű bedőlés éjszaka történt, munkások sem szorgoskodtak történetesen körülötte.

A kongresszus megnyitásának napján felrepült a nemzeti lobogó a cionista szervezet és a szüchnut jeruzsálemi palotáira. Ez az egyik szembetűnő külsőség, ami Palesztinában a kongresszusra emlékeztet. De van per sze sok más egyéb jele is annak, hogy Genfben összeült a legfőbb cionista szerv és hogy a jisiv nekifeszült érdeklődése kíséri a tanácskozásait. A lapok és a rádió elsősorban a kongresszus problémáit boncolgatja. A világpolitika háttérbe szorult a kongresszus mellett. Az angol hatóságok is tisztában vannak vele, mennyire fontos és várva-várt a kongresszus tartama alatt a zsidó hírszolgálat. A Davart pont a kongresszus megnyitása napján tiltották be, s pontosan a kongresszus tartamára állták utját a megjelenésnek. Pedig az a cikk, amely miatt a Davarra büntetést szabtak ki, jóval hamarabb jelent meg, tehát hamarabb és más időben is alkalom lett volna a megbüntetésére.

Sarafandben és Atlitban hatalmas gyűjtőtáborokat épít a kormány. A költségek — fantasztikusan hangzik, de a forrásom biztos — 500 ezer fontra rug, a befogadóképességük 20 ezer ember. Eleinte találgattuk, mi a rendeltetésük. Most már általános a fel fogás, hogy az illegális bevándorlókat akarják elhelyezni itten. A kormány valahogy elejét akarja venni az illegális bevándorlásnak és a zsidók helyzetének teljes félreismerésével azt véli, hogy a gyűjtőtábor-rendszer el fogja őket riasztani a partraszállástól.

Ben-Jehosua.

A Davar betiltására is az illegálisok problémájának kitergetése adott okot. A Davar felhívta a kormányt, hogy ne vegzálja a Palesztinába érkező menekülőket, mert ennek a vegzaturának semmi értelme, semmi hatása. A zsidókat helyzetük sulya kergeti ide és rendőri intézkedésekkel, elzárásokkal nem lehet őket meggátolni abban, hogy továbbra is idejöjjenek. A karhatalom embeséges magatartását a Davar is megdicsérgette, de annál erősebben felhánytorgatta a kormányt, hogy belátás nélkül, sőt egyenesen vakon kezel a menekültek ügyét. Erre rátették egy hétre a szájkosarat.

Nátániától 4 kilométernyire, Emek-Chéferben, új mezőgazdasági telep létesült. 650 dunám a területe és 40 kispolgárt vert rajta tanyát a „Raszko“ irányítása mellett. Az első házak — egyelőre 15 ház épül — alapkövét már lerakták, az öntözési felszerelés készen áll. A telepesek mindegyikére 16 dunám jut. A felét vegyesgazdálkodásra használják fel, másik felét gyümölcsfák számára.

Tel-Aviv polgármestere felhívással fordul a lakossághoz, hogy őrizze meg város heber jellegét. Négy bünt vet a lakosság szemére. Hogy a cégtáblákon a hivatalos nyelven kívül más nyelvet is használ. Tehát nemcsak heber-angol felirásokat alkalmaz, hanem egyéb nyelveket is, aminek bábeli zürzavar és a heber háttérbe szorulása a következménye. Hogy idegen nyelveken hirdet. Hogy idegennyelvű újságok létezését teszi a hirdetései és az előfizetésével lehetővé. Végül, hogy akad üzlet, amelyben nem lehet heber nyelven vásárolni, mert a kiszolgáló személyzetből senkiesem tud heberül. Jó rendben van, ha a boltos mindenkinek azon a nyelven válaszol, amelyen hozzáférnek. De az semiesetre sincs rendjén, hogy a heberül beszélőnek is nem-heber idiómában válaszoljat.

Van itt Tel-Avivban egy kávéház. „Arara“ a neve. Bohémánya. A törzsvendégei így értelmezik a nevet: Ani róce rák 'le! A legtöbb vendég ugyanis csak teát rendel itten, a pincér egyebet sem hall, mint „Kérek egy teát!“ Az öngunyolódó vendégek most kisuították, hogy már a cégtábla erre céloz; hogy a kávéház neve is, ha betűkre boncolják, kötelezőleg előírja, hogy a vendég mindössze 5 mill erejéig fogyasszon.

Ben-Jehosua.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGO MUSORA:

Ha szereti a szépet nézze meg a szenzációs szezonnyitó műsort! Négy világsztár: Joan Crawford, Margaret Sullavan, Robert Young, Melvyn Douglas a Kisértés órája című filmben. Előtte új Metro hirdető. Számozott helyekről ajánlatos idejében gondoskodni. Telefon 37-05.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:

A szerená. Káprázatos kiállítás. Végig színes, csodán rendezésű világfilm. Főszereplők: Janette Macdonald és Nelson Eddy. A film előtt új Paramount világhíradó.

A THALIA MOZGO MUSORA:

Szenzációs kettős műsor: I. Stan és Bran mint alpinisták. II. Oxfordi diákok. Robert Taylor világfilmje. Előadások: szombaton és vasárnap 5 órától folytatódagosan, hétfőtől pedig 3, 6 és 10 óra- kor.

A SELECT MOZGO MUSORA:

Az egész világ dalol... Ehhez a filmhez felirat nem szükséges, minden jelelete vidám, teli dalokkal, táncokkal és zenével. Főszerepben: Alan Jones (a Tarantela hőse), Judy Garland, Fanny Brice.

AZ URANIA MOZGO MUSORA:

Hétfő, kedd, szerda: A regiment gyermeke. Mosollyal és könynyel teli film, egy kis fiúcska története. Főszerepben Jeanne Boitel, az „Örvény“ feledhetetlen hősnője, Constant Rémy és Gabriel Lafarguette, a 9 éves csodagyermek.

A RIO MOZGO MUSORA:

Ma 3, 6 és 9 órakor két világláger: I. Harc az aranyért. Izgalmas Wild-west színes filmdráma. Az évad szenzációja. Fősz.: George Brent, Oliva de Havilland, Claude Rains és Margaret Lindsay. II. A veszedelmes asszony. A legnagyobb sikert elért filmsláger, pazar rendezés, tánc, zene. Fősz.: Bette Davies, Henry Fonda és Margaret Lindsay. III. Journal.

RÁDIÓ MŰSOR

Kedd, augusztus 29.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 1.917: Román zene hanglemezek. 19.55: Felolvasás. 20.10: Szarvas hegedűművész hangversenye. 21.40: Német dalok. 22: Hírek. 22.15: Tánclemezek. 23: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre idegen nyelveken. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem, Délután 1.30: Hírek. 1.40: Hangverseny. 5: Hírek, könnyű zene. 5.15: Arab nyelvoktatás kezdőknek. 5.30: Héber nyelvoktatás. 6: Oktató felolvasás földműve- sek számára. 8: M. Turbulin irodalmi felolvasása. 8.30: Hangverseny. 9.30: Pontos idő, időjárás, hírek angolul. 9.45: G. Lich- theim felolvasása.

Budapest I, 7.45: Torna, hírek, hangleme- zek. 11: Hírek. 13.10: Énekszámok. 13.40: Hírek. 14.30: Rendőrzenekar. 15.30: Hírek. 18.10: Cigányzene. 1.930: Rádió szalonzene- kara. 20.15: Hírek. 20.25: Humoreszk. 20.45: Tosca. Dalmü. 22.40: Hírek. 23: Jazz. 24: Cigányzene. 1.05: Hírek.

Szerda, augusztus 30.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Csevegés. 19.17: Hang- lemezek. 19.35: Strauss-zene. 20.05: Felolva- sás. 20.20: Volanescu énekesnő hangversenye. 20.40: Manoliu hegedű- és Alexandru zongor- aművész hangversenye. 21.05: Rádiózene- kar. 22: Hírek. 22.15: Tánclemezek. 22.30: Spanyol dalok. 23: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre idegen nyelveken. Utána: Közlemények.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláshirdetések, üdülőhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csak előrefizetés mellett közölünk. Jelgén levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztott leveleket továbbítunk.

Anyarozsot legmagasabb áron vásárol VESTA vegyigyár Oradea, Piața Iosia.

Jólménő pékség garantált egzisztenciával szeptember 1-re kiadó. Rosenberger Dávid, Medias.

Palesztinai „Corona“ beretvapenge olcsó és tartós. Kérje minden szaküzletben.

Központi, komfortos, elegáns lakásában disztíngvált uriaszony elfogad teljes ellátásra (rituális konyha) egy-két urileányt. Zongora, telefon. Str. Baron L. Pop 13, ajtó 7.

Okleveles pedagógus gimnazisták vagy elemisták privát tanítását elvállalja, esetleg orth. kóser házban koszt ellenében is. Ajánlatokat sürgősen „Perfekt román“ jelgére az oradeai kiadóhivatalhoz, Str. Millerand 4 kérem.

Negyedikes fiam részére zsidó uricsalád- nál otthont keresek iskolai évre. Cim a kiadóban.

Elvállalok két-három gimnazista kisleányt ortodox kóser ellátással fürdőszobás lakás- ban. Deutsch Géza, Reg. Ferdinand 25., Cluj.

Uricsalád elvállal teljes ellátásra modern lakásban iskolagyermeket. Gondos fel- ügyelet, zongorahasználat. Hirschfeld, Bra- sov, Str. Mar. Prezan 45.

Keresek második gimnazista fiam részére higiénikus lakást ellátással. Lehetőleg a li- ceum közelében. Uj Kelet fiókiadóhivatala Satumare, Teofil Dragos 14.

Kiadó komfortos butorozott szoba, esetleg teljes ellátással. Regele Ferdinand 59, II. 8.

Kiadó szép nagy garzonlakás, uccára nyíló, napos. Str. I. G. Duca 3, félemelet. Értekezni a portásnál.

Kétszoba és alkovos összkomfortos lakás kiadó november 1-re. Andrei Muresan 26, emelet.

Egy sportkocsi és egy gyermekágy eladó. C. Motilor 94.

Lakotársnőt keres Hirschné. Regina Maria 6. I. 22.

Ellátást keresek ebédkoszt nélkül Zsidó- kórház közelében földszinti különszobával, fürdőszobahasználat. Értekezni özv. Lebo- vits Józsefné Zsidókórház, 22. szoba.

Párizsban élt fiatal urinó egész vagy fél- napra francia nevelőnőnek, társalkodónőnek menne. Cimeket a kiadóba kér.

Uradalmi tehénje és bivalyfej ארטה. Házhoz szállítva előjegyezhető „Pardess“ bo- degában Piața Mihai Viteazul 1.

Két iskolás gyermeket elvállalok elsőrangú ortodox ellátásra, kívánatra korrepetálással, gimnáziumhoz közel, komfortos lakásban. Dux Ilés Oradea, Str. Aurel Vlaicu 34, sarokház.

Két diákot vagy diáklányt teljes ellátásra orth. kóser kosztal felveszek. Steiner Ora- dea, Str. Cuza Voda 82.

Komfortos butorozott szoba kiadó, esetleg diákoknak. C. Reg. Ferdinand 59, I. 6.

Kötött-szövött szakmából 3 nyelv ismeret- séggel és kirakatrendezéshez értő fiatal se- gédét keresek. Blatt Brasov, Regele Carol II. 30 szám.

Dr. Mandel Fordító Iroda a Str. Regina Maria 19. szám alá költözött.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESEN AZ UJ KELETBEN

US 29.
rótt
k be
vény?
amelyeket
ak le. Az
september
netik be
alapján.
ilni akar-
talányban
tériumtól.
gy a mi-
s arról a
mívelete-
az előirt
rozzák a
ja között
az igy
befizetni.
megáll-
fizeten-
mint a
alkalmá-
abb lej-
és bükk-
gyelmez-
taigyimi-
adott ki,
ok veze-
azokat a
rmány a
nek fize-
ott.
akarja
at. A fo-
eskedelmi
k a két
plataiban.
eyelembe
árpátalja
sumtelei-
zadasági
magyar
javasol-
magyar
indössze
Hasonló
ág más
n terveit
tróleum-
nk
nai:
—143.59
—672.75
—673.44
—773.23
—32.36
78—3.85
—41.50
25—27
38—4.77
38—4.77
ba hoz
lárda.
6 árfo-
—1430
—1460
—1170
308.90
69.95
8.08
8.21
172
51.80
73
nai:
250 lej
65 "
00 "
49 "
42 "
llalom,
Eskü-
szíttek,
hegyek.
és mel-

UJ KELET Legújabb hírek

Folyik Párizs és Elzász-Lotharingia kiürítése

(ötödik oldali cikkünk folytatása.)

szlovák vezető, közöttük Tiso miniszterelnök, beszédet mondtak, amelyben hangsúlyozták a szlovákok hűségét a német nép iránt minden időben és minden körülmények között.

A lengyel sajtóiroda finom iróniája

Varsó, augusztus 28. A lengyel távirati iroda jelenti: A német sajtó és rádió hosszabb idő óta rágalmozási kampányt visznek, azzal vádolva Lengyelországot, hogy brutalizálja a német kisebbséget. Ennek alátámasztására nemcsak téves, de teljes kitálat tényekre hivatkoznak. Lengyelország nem tehetett egyebet, minthogy ezen híreket

megcáfolta. Ezek ennek ellenére is helyet találtak Németország legfelsőbb vezetőinek nyilatkozataiban, akiket valószínűleg tendenciózusan informálnak... Ily módon a német kormány ebből diplomáciai játék eszközét akarja kovacsolni. A lengyel kormány ünnepélyesen tiltakozik ilyen módszerek ellen, amelyekkel a nemzetközi közvélemény és kormányokat tévútra akarják vezetni.

Lezárták a német-dán határ egy részét

A DNB hivatalosan jelenti Berlinből, hogy a német kormány elzárta a podborgi német-dán határhelységnek a közlekedését.

is Lengyelországgal szemben. Bármely, a német birodalom elleni akció büntény volna saját népünk ellen."

Mussolini és a tavalyi „csoda"

Róma, augusztus 28. A római lapok az igazságos béke érdekében törnek lándzsát. A Messagero szerint Olaszország már régen ajánlotta Lengyelországnak a becsületes és

igazságos megegyezés érdekében indítandó tárgyalásokat. Ehhez a fronthoz most, úgy látszik, csatlakoztak a demokráciák is, de mint mindig, most is túlságosan későn. A Ducehoz számos levél és üzenet érkezik, amelyben felkérlik, hogy ismétlje meg múlt évi „csodáját". Olaszország fáradozásait a béke érdekében csak a jövő fogja kellőképpen értékelni.

A Corriera dela Sera szerint Olaszország, ellentétben a demokrációkkal, fáradozatlan munkát fejt ki a béke megmentésére, ez azonban nem szabad, hogy hiú ábrándokat ébresszen. Olaszország sem képes a lehetetlenségre — írja a lap. A Popolo d'Italia azt írja, hogy az angol válasz megérkezése a válság forpontra jutása csak időhalasztást szenvedett, de nem szűnt meg.

Párizsban bevezették a cenzurát

Párizs, augusztus 28. (Rador) Párizsban a tegnapi nap folyamán bevezették a sajtócenzurát.

„Ebből elégünk volt

Párizs, augusztus 28. (Rador.) Az Echo de Paris Bailby tollából a következőket írja:

„Sokkal jobb — mondják Franciaországban — ha ennek a helyzetnek egyszer és mindenkorra végetvetünk. Sokkal jobb, ha ma vállaljuk a kockázatot, amikor minden körülmény mellettünk szól. Danzig és Lengyelország után Németország máj más kelet-európai államokra is igényt fog tartani. Nem akarunk hat hónap, vagy egy év múlva olyan ellenfél ellen harcolni, amelynek ereje még nagyobb legyen, mint ma. Ebből elégünk volt már. Jövőhagyjuk Daladier és Chamberlain választát, akik nemet mondanak, amíg arról van szó, hogy fenyegetés és erőszak alatt kell tárgyalni. Tudják meg, hogy kések vagyunk szembenézni minden eshetőséggel, hogy tele vagyunk önbizalommal és reménységgel. Ez az egyetlen út, amelyen keresztül el akarjuk kerülni a háborút és ha ez lehetetlen, akkor megcsináljuk és meg is nyerjük."

Lázasan folyik Párizs kiürítése

Párizs, augusztus 28. A francia főváros kiürítése lázas ütemben folyik. A munkaügyi minisztérium, amely tudvalegőleg a kiürítési munkálatok menetéért felelős, vasárnap újabb közleményt bocsátott ki, amely szövege szerint így hangzik:

„Ismét felszólítjuk Párizs lakosságát, hogy a legközelebbi időben belül hagyja el a fővárost, ha nem feltétlenül szükséges ott tartózkodása."

Az illetékes tényezők kijelentették az újságírók előtt, hogy a főváros kiürítése ki-elégítően halad és hogy megtették a szükséges intézkedéseket a torlódás elkerülése végett.

Elzász-Lotharingia városi lakosságát is távozásra szólították fel

Párizs, augusztus 28. A hatóságok nyomtatékosan felszólították Elzász-Lotharingia lakosságát, hogy hagyják el a nagyvárosokat és igyekezzenek falura menni, ezáltal is elősegítve a védelmi intézkedések végrehajtását.

Az első angol csapatok Franciaországban

Párizs, augusztus 28. A Stefani iroda közli, hogy Dieppeben partra szállították az első brit gyalomkatonaságot, amelyet az ország belsejében osztanak szét. Ugyancsak a Stefani közli, hogy több francia repülőteret angolok fognak kezelésbe venni.

Roosevelt ma újabb demarsra készül a béke érdekében

WASHINGTON, aug. 28. (Rador) Megbízható helyről származó értesülések szerint Roosevelt a mai nap folyamán új demarsot intéz a béke érdekében. Valószínűnek tartják, hogy újabb akciójába az elnök bevonná igyekezik egyrészt az Egyesült Államokat, másrészt a szovjetet. Felelős körökben még nem mondták le arról, hogy a Szovjetunió befolyását a béke érdekében érvényesíthetik a megegyezés ellenére, amelyet az ország a Harmadik Birodalommal kötött.

Háboru esetén azonnal életbe lép a semlegességi törvény

Washington, aug. 28. (Rador) Jól informált amerikai körök szerint, európai háboru esetén Roosevelt elnök azonnal proklamálni fogja a semlegességi törvény életbeléptetését, akár hadüzenet útján tör ki a háboru, akár nem. A törvény alkalmazása automatikusan a fegyver- és hadianyag valamint a repülőgépek kivételével felfüggesztéséhez vezet.

Roosevelt még mindig bízik a békes megoldásban

Washingtonból jelentik: Roosevelt a külügyi hivatal vezetőjével állandó érintkezésben van és reméli, miszerint Hitler nem fog véglegesen elutasító álláspontot helyezni. Az amerikai lakosság figyelmébe az európai válság megoldása felé fordul. A közvélemény hangulata megoszlik. Egy kisebb rész az elszigetelődés politikáját kívánja, egyesek helyeslik Franciaország és Anglia magatartását, miután a háboru veszélye Németország részéről áll fenn. Még egy jelentős csoport felfogása szerint az Egyesült Államoknak Anglia és Franciaország segítségére kellene sietnie. Ezek valószínűnek tartják, hogy Roosevelt adott esetben összehívja a kongresszust és kéri fogja a semlegességi törvény módosítását. A lapok hangsúlyozzák, hogy az orosz-német megemlékeztetés szerződés váratlan megkötése új

helyzetet teremtett és ez a semlegességi törvény módosítását indokolta is tenné.

Gázlarcok a londoni iskolákban

London, augusztus 28. London 900 iskolájában, valamint 30 vidéki város iskolájában, tegnap nagy kiürítési gyakorlatokat folytattak. A gyermekek gázlarcokkal jelentek meg az iskolákban, ahol a tanítók igyekeztek őket kiiktatni az álarok használatára, valamint az esetleges teendőikre, ha a háboru bekövetkezne.

Az első szükségrendelet

London, augusztus 28. Az angol kormány a parlamenttől nyert felhatalmazással élve, kiadta az első sorozat szükségrendeletét.

Az elreklvirált lövésény

Párizs, augusztus 28. A vinceni lövésényteret a katonai hatóságok lefoglalták és az oda tervezett versenyek emiatt elmaradtak.

A csehek is fizetnek

Prága, augusztus 28. A cseh nemzeti egységpárt vezetősége hűségnyilatkozatot tett Németország mellett. A nyilatkozat a következőket mondja:

„A lengyeleknek az elmúlt év elhatározó óráiban velünk szemben tanúsított magatartása határozza meg a mi magatartásunkat

Kolozsvári repülőkapitány halálos autóbalesete

Meghalt Ivanovici Laurentiu repülőkapitány

Bucuresti, augusztus 28. Sulyos kimeneteli autószerencsétlenség történt tegnap Ifov megyében, amelynek áldozatául esett Ivanovici Laurentiu kolozsvári repülőkapitány és egy 7 esztendősi kisfiu. A kapitány foglalt helyett a gépkocsi volánjánál, amikor Sanatemi község közelében, a 124-es kilométerjelző közelében, több parasztszeker került eléjük. Az egyik szekér hátamögül hirtelen előkerült Andrei D. Stefan 7 éves kisfiu, aki át akart vágni az országuton. A nagy

sebességgel haladó gépkocsit a kapitány nem tudta lefékezni és az letaposta a szerencsétlen kisfiut, aki azonnal szörnyethalt. A kapitány elvesztette uralmát a volán fölött és az irányvesztett gépkocsi lefordult az uttatról, ahol teljesen összezúzódott. A roncsok közül huzták ki a sulyosan megsebesült kapitányt. Sérülései olyan sulyosak voltak, hogy még kórházba szállítása előtt meghalt. A gépkocsi többi utasai közül csak Rosianu főhadnagy sebesült meg könnyebben.

Nyugtalanság a világtőzsdéken

ZÜRICH, augusztus 28. Az európai értéktőzsdéken a hétfői nap teljesen a világpolitikai izgalom hatása alatt telt el. Minden tőzsdén megoszlanak a vélemények a háboru és béke kérdésében. Aránylag a londoni tőzsde a legnyugodtabb, ahol az angol kormány politikai magatartását ki-elégítőnek tartják. Párizsban a kormány rendkívüli intézkedése idegesítették a tőzsdét. Hasonló a helyzet Berlinben, Milánóban és Budapesten is, mindenütt a hadfelszerelési ipar és más iparvállalatok részvényeiben kisebb arányú hausse van, viszont a fixkamatotású papírok tányhák. A zürichi devizatőzsdén az arany és dollár deviza árfolyama nagyon szilárd, viszont feltűnően lanyhult a font és francia frank. A különböző Sperrmärkokban és a gyengébb közép-európai valutákban nincs üzlet.

Lemondott a japán kormány

A mikadó Havé tábornokot bizta meg az új kormány megalakításával

Tokió, augusztus 28. A Hiranuma kormány benyújtotta lemondását. A mikadó a lemondást elfogadta és megbizta a kormányt az ügyek továbbvezetésével. A kormány lemondása logikus következménye a német-orosz megegyezésnek. Japán politikai körök szerint a szerződés megkötése által Japán új kérdések elé került, ami Kinával és Európával szemben magatartását illeti. Ugyanezek a körök leszögezik, hogy belpolitikai téren az erők összefogására van szükség, hogy a kormány kellő erővel képviselhesse Japán érdekeit az esetleges nemzetközi bonyodalmak bekövetkezésének esetében.

Tokió, augusztus 28. A mikadó Havó tábornokot bizta meg a japán kormány megalakításával. A hadügyi tárcát Isogay tábornok fogja betölteni.

Szó sincs orosz-japán közeledésről

Tokió, augusztus 28. A német távirati iroda jelenti: Jól értesült politikai körök leszögezik, hogy az új japán kormány más alakra kell helyeznie Európával szembeni politikáját és igyekeznie kell javítani a szovjetekkel szembeni kapcsolatát. Ezek a körök úgy vélik, hogy a külügyi tárca betöltésére a legalkalmasabb személyiség Sigemitsu, a jelenlegi londoni japán nagykövet.

Tokió, augusztus 28. Jól informált japán körökben úgy tudják, hogy a német for-

rásból származó híresztelések, amelyek orosz-japán közeledésről szólnak, alaptalanok és csupán „belső német használatra" voltak szánva. Hasonlóképpen szkeptikusan itélik meg Tokióban az orosz-szovjet közeledés híreit, annál is inkább, minthogy a tokiói orosz nagykövet biztosította Arita külügyminisztert arról, hogy a német-orosz szerződés nem módosítja Olaszország magatartását Japánnal szemben.

Távozik a berlini japán követ

Berlin, augusztus 28. A japán kormány lemondásával kapcsolatosan berlini japán körök valószínűnek tartják, hogy Oszima tábornok, berlini japán nagykövet távozik helyéről. Oszima egyike volt a német-japán katonai szövetség leglelkesebb híveinek.

Honkong, augusztus 28. A japán katonai hatóságok elrendelték a honkongi angol gyarmat ellen megkezdett előrenyomulás beszüntetését. A japánok, akik néhány nappal ezelőtt még a gyarmat zárolásával és megszállásával fenyegetőztek, most visszavonultak, sőt csapataik egy részét angol hajóval szállították el Honkong kikötőjébe.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16. Telefon: 18-60.

BUN DEI IMPRIMAT